

Војнопензионерске теме и дилеме

ЧЕКАЈУЋИ БОЉЕ ДАНЕ

И поред апокалиптичких предвиђања злонамерних квазианалитичара који се пласирају у неким светским медијима, аналитика хладне главе и узимање у обзир свих релевантних фактора, указују да се може очекивати да ће актуелне недаће бити значајно ублажене и да ће криза у нас значајно бити редукована

Таман смо мислили да смо се испели на зелену грану, кад оно, не лези враже, букнула је по свему судећи највећа светска криза у последњих неколико деценија. Украјинска догађања прете својом наглашеном погубношћу. Изгледа да ће се у будућности многе цивилизацијске вредности мерити пре и после украјинске кризе. Док тамо међусобно ратују два словенска и православна народа, дотле Запад који је и гурнуо Украјину у асиметрични рат експериментира у обрачуна са Русијом, јер нереално процењује да је куцнуо час за коначно овладавање планетарном куглом.

Једно је сигурно: светска економија трпи огромне ударе, а криза ће показати своје најружније лице уколико се прекину енергетски токови из Русије према земљама западне Европе. Корист ће извући светски хегемони јер ће се на европско тржиште пласирати далеко скупљи гас и нафта. Улази се у својеврсну спиралу дивљања цена, чиме ће се убрзати девалвација, а и друге економске категорије. То ће утицати на ниво производње, промета и укупних економских и друштвених збивања.

Свет је већ лансирао обиље информација о томе да наша планета не располаже довољним количинама животних намирница. А то значи да ће у наредном периоду поспукети храна и да ће бити све теже и теже снабдети се основним животним потрепштинама.

Општи трендови неће мимоићи Србију. Али за сада нема разлога за песимизам. Од деведесетих година наовамо наша земља је прошла између неколико Сцила и Харибди, доказујући виталност народа и моћ одговарајућих државних мера. Наша пољопривреда, посебно наш сељак, који се бави ратарством и сточарством, светле су тачке на хоризонту националне економије. Држава је замрзла цене неколико важних животних артикала, што пружа извесну сигурност и гаранцију да се неће догодити чуда. Зна се да располажемо довољним количинама хране, што улива спокој у становништво. Додатну равнотежност донела је држава забраном извоза одређених намирница. Биће, дакле, хране да се превладају могуће тешкоће у снабдевању становништва.

Наши људи пословично, после свих недаћа које су нас до сада снашле, брину због могућности да скоче цене. У том случају би им се смањила куповна моћ и снижио стандард. Најсиромашнији слој становништва, дакле пензионери, поново би се нашли у тешкој ситуацији. Уколико се то догоди, на потезу би била држава, на којој би била обавеза да донекле „испегла“ негативне ефекте и омогући пензионерима да преброде невоље.

Унешто повољнијој ситуацији ће се наћи они пензионери који штедећи редовно пласирају новчана средства у приватне пензионе фондове. Али ни у њима не цветају руже. Наиме, према презентацији професора Павла Петровића из Фискалног савеза Србије, на недавно одржаном Копаоник бизнис форуму, приватни пензионери фондови нису оправдали реформска очекивања. У том извештају је између осталог записано:

Током претходних 15 година приватни пензијски фондови остварили су реалне стопе приноса од 2,2% годишње али нису оправдали реформска очекивања. Досадашња инвестициона политика која се доминантно ослања на државне обвезнице није у стању да штедишама пружи задовољавајуће стопе приноса који су у 2020. и 2021. години били негативни у реалном износу (-0,3% и -6,1%). Упркос изданим и ексклузивним пореским олакшицама, пензијски фондови нису успели да се пробију на тржишту рада – мање од 10% радника има отворене рачуне, док свега 3% иоле редовно штеди у пензијским фондовима. У овом материјалу за јавну расправу Фискални савет, на основу међународних искустава, излаже препоруке за унапређење постојећег система и могућности за спровођење корените системске реформе.

Државе улажу напоре да стимулишу додатну пензијску штедњу. Као што је поменуто, демографско старење проузрокује скромније износе државних пензија и ствара потребу за додатном пензијском штедњом. Међутим, иако постоји потреба и могућност (барем дела) грађана да додатно штеде за старост, у пракси се то не дешава у довољном обиму, пре свега услед недовољне финансијске писмености и кратковидности грађана - појединци превише одлажу да крену да штеде за старост и на тај начин долазе у ситуацију да више немају могућности да уштеде одговарајући износ пензијских средстава. Кратковидност грађана је заправо била једна од водила зашто су многе државе почетком 20. века увеле законски обавезне националне пензијске системе. Стимулација добровољних приватних пензијских фондова често је организована у виду пореских олакшица, тако што су иницијалне месечне уплате у пензијски фонд ослобођене пореза и доприноса, приноси фонда се такође не опорезују, тако да је само последња фаза повлачења уштеђених средстава након пензионисања подложна опорезивању (тзв. Exempt-Exempt-Tax модел). И Србија се 2005. године определила да пензијску штедњу стимулише на овај начин.

Према писању дневног листа „Политика“ велике дотације за исплату пензија које су својевремено биле и до 48 одсто из републичке касе изгледа да су постале прошлост. Већ дуже време највећи део новца за исплату пензија дотира се управо из касе пензијског фонда од уплата доприноса, што је додатно растеретило државна давања.

То потврђују и подаци Фонда за пензијско и инвалидско осигурање, према којима су укупни приходи и примања фонда за 2022. годину предвиђени у износу од 789,97 милијарди динара. Очекивани приходи од доприноса су 662,4 милијарде динара, и учествују у финансирању фонда са 83,9 одсто.

Што се тиче дотација и трансфера из буџета Републике Србије на име недостајућих средстава планирано је 125,48 милијарди динара, што представља учешће у укупним приходима од 15,9 процената. Истовремено планирани приходи фонда за ову годину увећани су на позицији изворних прихода, на основу добрих резултата наплате у 2021.

Позитиван тренд наплате доприноса настављен је и од почетка 2022. године до данас и приходи од доприноса виши су за 1,8 милијарди динара од планираних за исти период, тако да се, на основу ових показатеља, може очекивати да ће се и у 2022. приходи остварити на вишем нивоу од планираних.

Према подацима Фонда ПИО за 2021. годину, број нових корисника пензија у исплати био је 88.229, укупно за све категорије, док је евидентирано 120.000 трајних обустава пензије, по свим основама. Према годишњим статистичким подацима за 2019. евидентиран је 84.691 нови корисник и 91.550 трајних обустава по свим основама, а 2020. је било 79.290 нових корисника пензије у исплати и 95.301 трајна обустава пензије.

Расположиви подаци указују да је наставаљен тренд смањења дотација, као и трансфера из буџета Србије за исплату припадности пензионерима, који сада износи 15,9 процената, а до пре неколико година кретао се и до 48 одсто.

Идаље се продубљује јаз између плата и пензија у Србији. То се, очигледно је, може смањити само изменом тзв. швајцарске формуле за усклађивање пензија.

Какви дани нас очекују, то пре свега зависи од развоја догађаја на простору Украјине и мера које буду предузимале земље Запада. У очекивану ситуацију ваља укалкулисати и коректив које ће Србија као држава увести како би ублажила последице негативних трендова.

Звонимир ПЕШИЋ

Председник Александар Вучић
открио споменик хероју Вељку Раденовићу

СРБИЈА ПАМТИ

Положени венци на споменик
погинулим борцима

СЕЋАЊЕ НА ХЕРОЈЕ

Поводом почетка агресије НАТО-а на СРЈ, бројне делегације су 24. марта положиле венце на Споменик погинулим борцима 125. моторизоване бригаде, која је током сукоба на КиМ 1999. године, била у саставу Приштинског корпуса.

Након полагања венца председника Републике Србије Александра Вучића на Споменик у касарни „Расина“ у Паруновцу, делегације града и удружења одале су почаст палим херојима.

Цвеће су положили представници Војске Републике Србије, Расинског управног округа (начелник Иван Анђелић), Града Крушевца (градоначелник Јасмина Палуровић, председник Скупштине Предраг Вукићевић), ветерана 125. моторизоване бригаде, Организације резервних војних старешине, СУБНОР-а, Ратних војних инвалида, Удружења војних пензионера, Кола српских сестара и други.

Чувена 125. бригада формирана је 23. септембра 1981. године у Косовској Митровици. У рату на КиМ 1999. године погинуло је 94 припадника те јединице: 9 официра и подофицира, 46 војника на одслужењу војног рока, 11 припадника резервног састава и 28 добровољаца. Та бригада расформирана је 2005. године.

Кратко подсећање на историјат и пут 125. моторизоване бригаде присутнима је изложио пуковник Раде Рњаковић, командант Гарнизона Крушевац.

Делегацију Удружења војних пензионера Крушевац предводио је председник Надзорног одбора Градског одбора УВП Ђурђе Радмановац.

А. Симоновски

Пре 23 године почело је бомбардовање НАТО-а, а сећање на страдале у тој агресији обележено је полагањем венаца и пригодним манифестацијама широм Србије. Председник Републике Србије Александар Вучић је у Крушевцу, уз присуство највишег државног руководства, открио споменик потпуковнику полиције хероју Вељку Раденовићу, учеснику рата.

Споменик потпуковнику Вељку Раденовићу, предводнику Посебних јединица српске полиције из Призрена открили су председник Републике Александар Вучић, на чију је иницијативу споменик и подигнут и син погинулог хероја Вукашин Раденовић. Захваљујући средствима пријатеља града, академски вајар Тома Коматина је изradio споменик српском јунаку и вођи ослободилачке битке за Ораховац 1998. године. Његово херојство опевано је у песми аутора Гаврила Кујунџића, коју је извела Павлина Радовановић из Ораховца.

Споменик славном „ђенералу“, како су га често звали саборци и поштоваоци, подигнут је на Багдали, близу породичне куће хероја одбране Косова и Метохије. Након церемоније откривања споменика, бројним присутним грађанима Крушевца обратио се председник Републике Србије Александар Вучић. „И као народ и као држава, наша обавеза је да негујемо сећања на велике људе. Покојни ђенерал Вељко је градио и бранио и то тамо где је било најтеже. Судбина је хтела да споменик буде на стотину метара од дома његове продице. Они ће га гледати, и ово је доказ да се у Србији нешто променило. Србија је почела да памти, да се сећа, Србија никада неће заборављати“.

Како је истакао, у питању је великан, најзаслужнији за спашава-

ње стотине цивила.

„Његова акција у Ораховцу, била је маестрална. То је било питање срца, мудрости, памети и одговорног приступа. Данас се исправља историјска неправда, према ђенералу, Србији и народу. Ми се данас као земља налазимо у једној од најтежих историјских ситуација, не знамо шта доноси ноћ, дан... Ми свакако знамо да наша политика мора да буде политика мира, стабилности и чувања онога што је наше. Нисмо тражили ништа осим да будемо своји на своме. Имаћемо храбрости да сачувамо наше, да живимо нормално, пристojно... Да отворимо ауто-пут до Крушевца, да дочекамо нове фабрике, не само овде, већ и у округу. Деца која живе у Расинском округу, имају на кога да се угледају и од кога уче“.

Председник је још једном додао да Србија мора да остане мудра, паметна и да не треба да се стиди да каже да ће бити још јача. Не да би, како је нагласио, нападала, већ да се брани, и чува све што има.

„Нека живи ђенерал Раденовић, нека живи Крушевац, живела Србија!“ – закључио је председник Вучић.

Иначе, припадник МУП-а потпуковник Вељко Раденовић постхумно је одликован ове године поводом Дана државности.

Програм је завршен музичком нумером „Ђенерале Вељко“ у извођењу оркестра и музичког продуцента Александра Софронијевића. Рецитал је извела глумица Ивана Жигон.

Након церемоније на Багдали, председник Вучић је положио венац на Споменик погинулим борцима 125. моторизоване бригаде у касарни „Расина“ у Паруновцу.

Мр **Александар Симоновски**

Обележавање Дана жена у Крушевцу

ЧЕСТИТКА НА ДАР

Градски одбор УВП Крушевац одлучио је да ове године обележавање 8. марта за припаднице лепшег пола – породичне пензионере, због ковида 19 буде другачије. Наиме, донета је одлука да се свим припадницама лепшег пола Расинског округа, уместо каранфила пошаље честитка, са најлепшим жељама за добро здравље, личну и породичну срећу.

Припадницама лепшег пола у Гарнизонској амбуланти и благајници ГрОд УВП Крушевац уручени су каранфили.

На овај начин, очувана је традиција, обележен је празник, а припадницама лепшег пола упућене су поруке да им сваки дан буде пун пажње, поштовања и љубави. **Мр А. Симоновски**

Обележавање агресије НАТО-а на СРЈ

ОДАТА ПОШТА НЕВИНИМ ЖРТВАМА

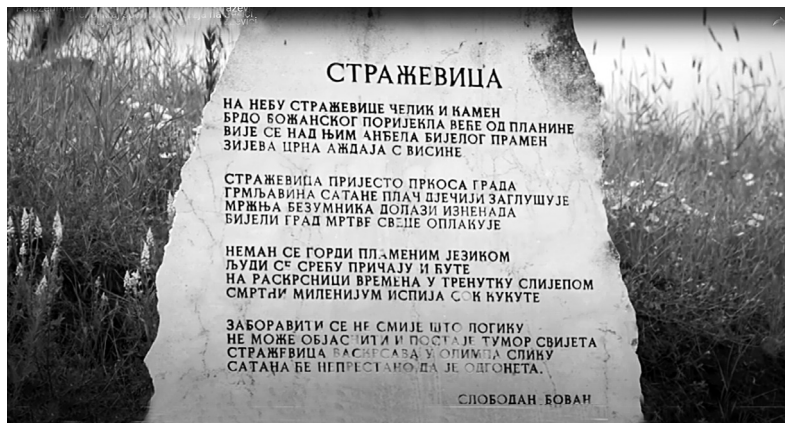
Душан Стајић из Земун Поља код Београда, отац прве жртве НАТО зликоваца и ове године са родбином дошао је у Даниловград да положи вијенац на споменик сину јединцу Саши и његовим друговима који су у цвијету младости страдали у одбрани домовине.

Стајиће је дочекао пуковник у пензији Жељко Жегарац и повео их у касарну „Милован Шарановић“ да положи вијенац. Било је достојанствено и тужно. Полагању вијенца присуствовало је и неколико старјешина.

Породицу Стајић примио је предсједник Удружења војних пензионера Жељко Вукић са старјешинама ратне јединице у којој је Саша служио војни рок.

Радивоје Здравковић, помоћник команданта за морал у тој јединици, прочитао је и оцу погинулог војника поклониле пјесму написану о војнику Саши.

Душан Стајић је захвалио на дочеку и пажњи коју су му пружили Даниловграђани, а посебно старјешине артиљеријске бригаде. Он је поклатио фотографију Саше са посвјетом, која ће бити стално изложена у просторијама Удружења. **Р. 3**

Раковица

ВЕНЦИ НА СТРАЖЕВИЦИ

Делегација Општинске организације УВПС Раковице, поводом почетка агресије НАТО-а на нашу земљу 1999. године, положила је венцац на Споменик пострадалим заставницима који су положили животе приликом бомбардовања војног објекта Стражевица. У делегацији су били Владан Матовић, Симо Старчевић и Љубиша Ђукановић.

Свечаности одавања поште погинулим старјешинама наше војске присуствовао је велики број грађана, а венце и цвеће положили су представници многобројних институција и организација, међу којима су били припадници Војске Србије, Удружења породица палих бораца, СУБНОР-а и других. **С. С.**

Речни монитор „Сава“ од 1. априла поново отворен за посетиоце

РАРИТЕТ ПРЕД ОЧИМА ЈАВНОСТИ

Културно добро Републике Србије и експонат Војног музеја, речни монитор „Сава“ који је усидрен између Бранковог моста и Савског пристаништа, од 1. априла 2022. године биће поново отворен за посетиоце после зимске паузе.

Једини преостали брод из групе речних монитора са којих је извршен први артиљеријски удар у Првом светском рату и један је од укупно 10 пловила тог типа на свету, некадашњи „Бодрог“, а сада „Сава“ рестауриран је и свечано отворен 1. новембра 2021. године поводом обележавања Дана ослобођења Београда.

Заинтересовани посетиоци имаће прилику да обиђу речни монитор „Сава“ радним данима, изузев понедељка, од 10 до 17 сати, суботом од 10 до 18 часова и недељом од 10 до 14 сати. Групни обиласци треба да буду најмање

вљени најмање три дана унапред.

Улаз се наплаћује, а више информација о радном времену и организацији групних посета уз стручно вођење, могу се добити позивом Војном музеју на број 011/3201-590.

Годишња Скупштина војних пензионера Подгорице

КРЕЋУ АКТИВНОСТИ

Због придржавања мјера заштите од короне вируса, након двије године, одржана је сједница годишње Скупштине Градске организације УВП Подгорица. Скупом је председавао председник Павле Бандовић, који је поздравио присутне, посебно председника УВП Жељка Вукића и председника скупштине Клепа Екрема.

Двогодишњи извјешатај о раду поднио је председник Бандовић и рекао да су реализацију програмских задатака ометале мјере заштите од короне, али је проналажен начин да се ради: писане су информације, вођене преписке, обављани телефонски разговори и договори, пружане су једнократне новчане помоћи, али су пензионери били ускраћени за излете, спортске сусрете, другарске вечери, и међусобне обиласке.

Око 250 војних пензионера је и даље без стана. Рјешавање стамбеног питања је у надлежности Министарства одбране.

Делегати су упознати са актом за коришћење одмаралишта у Улцињу и Жабљаку. Градски одбор је у обавези да предлоге за коришћење правовремено достави Управном одбору. Ове године ће се наставиће са организацијом излета, дружења, наступа на спортским сусретима ветерана Црне Горе, и организацијом другарских вечери.

Досадашњем секретару Радивоју Здравковићу и благајнику Анту Бајзеку уприличен је испраћај. У пригодном говору председник Вукић је рекао да они то заслужују. Здравковић је један од оснивача Удружења, први потпредседник и 22 године је секретар. Све послове је одговорно завршавао. Радосав Пешић додаде да је Здравковић прави хуманиста, свакоме је помагао, писао чланке за штампу, представљао удружење на међународним конференцијама војних пензионера у Београду, Астани, Паризу, Братислави и Софији.

На крају, у знак захвалности, председник Вукић је Здравковићу и Бајзеку уручио пригодне поклоне са посветом у знак захвалности за све што су урадили за Удружење војних пензионера.

Р. З

Из рада УВПС Црне Горе

ДАН ПРЕПУН ЉУБАВИ

Поводом Дана Жена, Удружење војних пензионера Подгорица за своје животне сапутнице организовао је пријем у ресторану „Кристал“. На улазу у ресторан организатор је дочекивао гошће, честитао им празник и уручио по карнавалу.

Свјечаност је отпочела обраћањем председника Удружења Жељка Вукића. Он се обратио дамама, честитао им празник и пожелио добро дружење, а затим захвалио за оданост, искрену бригу и љубав према брачним друговима и породицама. Нагласио је да су биле вјерни сапутници у миру и

рату и подносиле све изазове напорног војничког живота, службујући у бројним гарнизонима широм Југославије.

„Брините се о дому и одгоју дјеце док смо ми били на школовању, вјежбама, мисијама мира и рату. Хвала вам за сву љубав коју сте поклонице нама и нашој дјаци“, закључио је Вукић.

Дружење је настављено уз разговоре, добру чашицу, раздрагану музику војних ветерана, а орила се и пјесма да разгали сваку душу.

И док се припремао свечани ручак гошћама су додијељени скромни поклони, а хармоникашима зборник војних пензионера „Трагови трећег доба“.

Поводом 8. марта организована је посјета старијим и болесним пензионеркама и уручен каранфил пун љубави. Посећене кажу да им ова пажња пуно значи.

Р. З.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у фебруару

ОБРАДОВАНО 26 ПОРОДИЦА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 1. марта 2022. године, размотрио захтеве достављене у фебруару 2022. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника
ОпОр Зајечар МД: 45.000,00 – по члану 5.093,00 динара;
ОпОр Ћуприја ГЗ: 32.000,00 – по члану 16.359,93 динара;
ОпОр Земун ГД: 36.000,00 – по члану 11.628,46 динара;
ОпОр Краљево ПР: 45.000,00 – по члану 7.008,29 динара;
ОпОр Чачак ПВ: 32.000,00 – по члану 11.544,15 динара;
ОпОр Смедеревска Паланка ПЗ: 32.000,00 – по члану 16.527 динара;
ОпОр Нови Сад РЖ: 28.000,00 – по члану 5.093,00 динара;
ОпОр Панчево СД: 32.000,00 – по члану 10.483,48 динара;
ОпОр Земун МЗ: 32.000,00 – по члану 6.67042 динара;
ОпОр Обреновац ММ: 32.000,00 – по члану 9.350,10 динара;
ОпОр Нови Сад ВЗ: 32.000,00 – по члану 13.715,19 динара;
ОпОр Вождовац МТ: 32.000,00 – по члану 16.956,56 динара;
ОпОр Вождовац ВС: 32.000,00 – по члану 13.675,65 динара;
ОпОр Суботица ВС: 32.000,00 – по члану 8.85,09 динара;
ОпОр Пирот ТЈБ: 32.000,00 – по члану 15.697,49 динара;
ОпОр Палилула РР: 32.000,00 – по члану 9.069,24 динара;

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. и члана 3. став 2. Правилника, без ограничења по издржаваном члану.
ОпОр Смедеревска Паланка ЈМ: 15.000,00
ОпОр Краљево ИД: 20.000,00 –
ОпОр Ћуприја НС: 30.000,00 –
ОпОр Ниш МС: 15.000,00 –
ОпОр Сремска Митровица ДЛБ: 25.000,00 –
ОпОр Суботица ЖГ: 25.000,00 –
ОпОр Палилула УЗ: 25.000,00 –
ОпОр Земун ЂМ: 25.000,00 –
ОпОр Ниш МБ: 25.000,00 –
ОпОр Ћуприја СХ: 15.000,00 –

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне до 7. марта 2022. године. Захтеви који буду достављени од 1. марта до 31. марта 2022. године биће решавани почетком априла 2022. године.

Извршни одбор

Трендови на тржишту рада

ПРОДУКТИВНЕ
ОСАМДЕСЕТЕ

Управо је истекла прва година Деценије здравог старења, како су Уједињене нације специјалном резолуцијом Генералне скупштине назвале текућу, трећу декаду овог века, с циљем да се човечанство што више приближи циљевима и идеалу „одрживог развоја“, што подразумева ангажовање не само влада, већ и организација цивилног друштва, међународних агенција, науке, медија и приватног сектора да се створе услови за бољи живот старијих људи, њихових породица и заједница у којима живе.

Упркос мноштву дефиниција демографске категорије „старијих“ - свака граница која „сениоре“ дели од оних који то још нису је истовремено и прихватљива и није - неспорне су чињенице да је данас више од милијарду људи старије од 60 година и да ће их на средини овог века, до 2050. бити више од две милијарде.

То је резултат напретка медицине, али и глобалног благостања, јер се, упркос драстичним економским неједнакостима очекивани животни век продужава у свим регионима света. Глобално старење становништва већ се сматра „најзначајнијом социјалном трансформацијом 21. века“, која ће утицати на све делове друштва, на породице као њихове основне ћелије и на међугенерациске односе.

Један од важних елемената који је овим поводом у сталном фокусу јесу пензијски системи, њихова економска адекватност и, кад је реч о државама, фискална одрживост. Као резултат нових демографских реалности, готово универзално се помера граница за пензионисање која се полако, али по свему судећи неизбежно, приближава међашу од 70 година.

Нова пракса

С тим у вези све већу пажњу привлачи и нови тренд на глобалном тржишту рада: да све више људи кад им истекне радни век наставља да буде радно активно, било на местима на којима су били у моменту пензионисања - настављају дакле да раде оно што најбоље знају - или налазе неко друго занимање које је у складу са њиховим склоностима и способностима.

Једна студија Харвард универзитета о овом феномену, чији су налази обелодањени прошлог марта, почетке овог тренда смешта у последњу деценију прошлог века, када дужи животни век постаје не само статистичка, него и битна животна чињеница. „Ако очекујете да живите више од 80 година, онда је природно да будете радно активни у својим шездесетим и седамдесетим“, изјавила је Никол Маеста,

Бити запослен и кад престане званични радни век није добро само за кућни буџет - него и за здравље

Све већи број људи после пензионисања наставља да ради

професорка са Медицинског факултета Харварда, један од организатора поменутог истраживања.

Према њеном објашњењу, остатак на послу у све познијем добу поспешује и чињеница да је већина послова данас мање физичке а више умне природе, што је, без сумње, резултат и факта да радни амбијент сада дефинишу производи информатичке ере. Оно што је такође налаз из истраживања јесте и да образованији остају дуже радно активни од оних „са мање школе“.

Према пројекцијама Америчког бироа за радну статистику за 2024. годину, 36 одсто оних у добу између 65 и 69 биће још радно активно. Поређења ради, овај број је 1994. био нешто мањи од 22 процента.

Оно на шта се у харвардској студији посебно указује су „растући докази“ да рад и после 65. поред додатних прихода, обезбеђује боље здравље - и дужи живот.

Шта кажу истраживања

То потврђује и посебно истраживање британског Журнала за епидемиологију и јавно здравље на узорку од 3.000 људи, спроведено 2016, по коме продужени рад од најмање једне године после формалног окончања радног века за 9-11 одсто смањује ризик од смрти током 18 година колико је праћено здравствено стање учесника овог научног пројекта. Здравље по-

сле рока за пензионисање било је предмет још обимније студије америчких Центара за контролу и превенцију болести (ЦДЦ), у којој је током 15 година праћено и анализирано здравствено стање 83.000 особа старијих од 65 година. Упоређивање оних који су пензионисање схватили као прекид свих радних активности и оних који су наставили да раде показало је да су ови други имали упола мање здравствених проблема, попут канцера или срчаних компликација.

Наравно, ово се не односи на оне чије је радно место и његово окружење генератор стреса или захтева велике физичке напоре.

Укупно, боље здравље после престанка радног века доприноси и ментална стимулација коју доноси решавање неких проблема, затим социјално ангажовање и физичке активности, па макар то биле и само лагане шетње.

Због свега тога, „хит“ тренд на тржишту рада, бар када је реч о највећој економији света, америчкој, јесу мушкарци и жене који не само да раде тек понеку годину после стицања услова за одлазак у пензију, већ остају ангажовани и у поодмаклим седамдесетим, а све чешће и у осамдесетим.

Остати активан по томе је најбоља пилула за дуговечност.

М. Бекин

Извор. Глас осигураника

Северњачки модел
суживота у старијем добу

ДОМ КАО ВЕЛИКА ПОРОДИЦА

Становање под истим кровом, где свако има право
на приватност, али и обавезу да својим радом
допринесе функционисању заједнице

Више и
другачије од
класичног дома:
комплекс
Котисатама у
Хелсинкију

Дуговечност је божји дар, али то вреди под условом да квалитет живота омогућава да уживате у својим годинама радо истиче, са ауторитетом познаваоца, Ева Пиевента из организације СИТРА, Финског фонда за иновације, где се бави питањима унапређења бриге о старијима.

Финска је земља развијена и богата, очекивани животни век њених грађана је 84 године, али податак да близу трећине популације чине старији од 60 година сигнализира да ће у блиској будућности трошкови за потребе тог дела становништва постати озбиљан изазов за буџет.

Управо пре неколико недеља, на најаву евентуалних смањивања давања, у Парламенту се дигла бура, опозиција је реаговала инсистирањем да су стандарди већ опали и да се о старијима не води рачуна, у капацитету и на нивоу како грађани очекују да то буде у данашњој Финској.

Ако то сада још није случај, ма како опозиција била оштра у критици (довољно је споменути националне пензије и социјално осигурање широког спектра), Ева Пиевента упозорава да ће до 2030. опслуживање потреба старијих у складу са досадашњим моделом збрињавања у домовима, превазићи могућности привреде и да је неопходно да се хитно изнађу начини за ефикасно пружање помоћи и услуга корисницима који остају у својим кућама.

Заправо, искуства и анкете, не само у Финској већ генерално, показују да старији људи по правилу желе да остану тамо где су и живели, у познатом и присном амбијенту. Неволно одлазе у институционални смештај ко-

ји се углавном сматра, нажалост, последњом животном станицом.

Као код своје куће

Не мора увек тако да буде. Занимљив је модел суживота који Финци почињу да примењују, а осмислили су га Швеђани још осамдесетих година. То је место где људи живе као код своје куће само што нису сами. А и то је ствар избора. Засад постоје два стамбена комплекса тог типа намењена људима средње и старије доби, први на ободу Хелсинкија (подигнут 2006) и други (2015) у самом граду, у старој луци. У Шведској је један, у Стокхолму, подигнут још 1987.

Како пише у личној карти ових објеката, названих и „самоуслужним“ јер станари сами воде бригу о свему, на бази заједништва и поделе дужности, подстицај за овакав подухват у Финској дале су жене. Финци су, објашњава се, нација која после Јапанаца стари најбрже у свету, али у нека друга времена, све до средине деведесетих, проблем је био мање видљив, јер је друштво било издашније у мерама социјалне заштите и старања. Онда су се ствари промениле, услед економске депресије многи видови помоћи су ускраћени, а додатни терет бриге о временшним ближњима пао је на породице. Највише на жене.

Суочене са проблемом под својим кровом, али и у окружењу, неколицина њих основала је 2000. године Удружење активних сениора с циљем промовисања концепта заједничког становања (свакако не у значењу актуелном код нас после рата - једна породица, једна соба), у извесном смислу

као облик модерне комуне, а по узору на постојећи шведски модел.

Идеја је наишла на добар одзив и пробудила ентузијазам за нова креативна трагања. Мада, суштински концепт је исти. Слична су и архитектонска решења. Објекте у Хелсинкију пројектовао је исти тим, само што је ова новија грађевина, позната по имену Котисатама, нешто већа. Има девет спратова са 63 стана различитих величина, заједничку кухињу, трпезарију, библиотеку, простор за рекреацију, две сауне, још неколико пратећих просторија и велику кровну терасу за уживање.

Кувају заједно

У приземљу је остава са бицикле, јер су Финци, независно од година, спортски активни, поготово када је реч о „бициклирању“ и скијању. Кад је већ о годинама реч, просечна старост у Котисатама је 67 година, а распон од 54 до 80, док је старосни минимум за „улазницу“ 48 година.

„То није класични дом за старе“, објашњава један станар, чији опис читам у пропратном тексту на сајту. „Осим што водимо бригу о својим становима, имамо дежурства за чишћење заједничких просторија и обављање других послова. Заједно кувамо и заједно обедујемо. Такав стил живота одговара људима који желе да имају контролу над својим животом, али и да уживају у заједништву и активно-стима са својим суседима.“

Други каже: „Дивно је придружити се већ формираној заједници, као великој породици, где можеш да будеш сам са собом кад хоћеш, а такође увек имаш људе око себе... Не бих желео да будем деци на терету. И они су срећни због мене што сам нашао такав дом.“

Из свега што је набројано, а много тога је и прескочено, лако је закључити да ово није јефтин животни пројекат. У то је уложено много новца. Котисатама је у власништву приватне корпорације, чији акционари чине већину чланова заједнице станара (за разлику од шведског примера где је зграду подигла општинска стамбена фирма, и даље је поседује и даје у најам).

С тим на уму, неком ко ово чита може се учинити да је то прича с друге планете. Тешко применљива и поновљива у неким скромнијим условима. Али, није тако.

Основну вредност представља оно што нема цену. Без сауна, скупих реквизита, свакојаких помагала која чине дан лакшим и испуњенијим. Ипак, бити део заједнице, живети у блиском контакту с другим људима, узајамно се помагати, делити заједно време и простор јесте оно што даје смисао животу. И то управо онима који у својим позним годинама мисле да ништа више нема смисла.

Д. Драгић

Извор: Глас осигураника

Живот је период када људи стварају, када чине велика дела и када дају лични допринос општественом напретку. Живот је велика борба са многим недаћама у породици, непосредном окружењу и много шире. Поткрај професионалне и животне каријере свако са собом раскрсти шта је учинио, а у којим областима није остварио планове.

За професију официра се обично каже да је живот са девет кора. У миру, а нарочито у ратовима, који нас не штеде нити нас заобилазе, обавезе шибају војне старешине, не остављајући им много простора за приватни живот. То су уједно и тешки психофизички напори, који остављају дубок траг на здравље подофицира и официра. За узвишени позив војног старешине бирају се беспрекорно здрави људи, који се одликују и по натпросечним могућностима. Слободарска Србија је одувек имала изузетне кадрове у области одбране. Многи су се, у последњим ратовима, јунашвом исказали.

Све је некако нормално док су професионалне старешине активне, па и углавном током пензионерских дана. Али када им се живот угаси, као да изостане одређено друштвено признање које се огледа у укаживању почasti да буду сахрањени у Алеји великана или Алеји заслужних грађана на београдском Новом гробљу. Последњих година преминуло је неколико бивших министара одбране, начелника Генералштаба или заменика начелника Генералштаба. Ни један од њих није сахрањен у једној од две престижне алеје. Зашто је то тако, одговор треба потражити код надлежних институција.

На неколико десетина ари, унутар зидина београдског Новог гробља, у две алеје, вечни сан сневају једни до других - Јован Цвијић и Илија Милосављевић Коларац, Паја Јовановић и Иво Андрић, Драган Николић и Милена Дравић и многи други уметници, научници и књижевници.

У јавности често долази до забуне око старије - Алеје великана и млађе - заслужних грађана, јер су на обе парцеле сахрањене познате личности српског и југословенског друштва. Међутим, Алеје се разликују, што их чини, сматрају многи, јединственим.

„Настале су у другачијим друштвеним околностима - у Алеји великана је акценат на породици и наследницима, док се код Алеје заслужних грађана личност издваја из друштва као јединица и не сахрањује са члановима породице“, објашњава за ББЦ на српском Виолета Обреновић, историчарка уметности предузећа Погребне услуге.

Обреновић сматра да Алеја великана, изграђена 1920-их, баштини традицију 19. и 20. века, те да поред доприноса друштву сахрањених личности, препознаје и значај његових потомака.

„То је била првобитна идеја када се ценила породица као јединица друштва“.

Основна идеја Алеје заслужних грађана, била је да се истакнуте личности, у већини случајева, сахрањују појединачно,

„То је била југословенска идеја, да они једноставно припадају друштву - свима нама“, објашњава Обреновић.

Разлика која се често помиње је и да не постоји могућност просторног ширења Алеје великана, док је површина Алеје заслужних грађана неколико пута повећавана.

Вечна кућа заслужних појединаца

СВЕ МАЊЕ ВОЈНИХ СТАРЕШИНА

Последњих двадесетак година, судећи по расположивим подацима, готово да нема појединаца из редова војних професионалаца који су сахрањени у Алеји великана или Алеји заслужних грађана

Алеја великана је представљала прву целину на Новом гробљу намењену сахрањивању значајних личности 19. и почетка 20. века. Пружа се попут праве алеје између дрвореда са обе стране. Пошто је изградња завршена 1927. године у гробнице су пренети посмртни остаци „националних великана“ тог периода, како са београдских гробља, тако и из иностранства.

„Београдска општина - прототип данашње скупштине града Београда је те гробнице давала на коришћење породицама знаменитих грађана, истакнутих личности, односно великана“, каже Обреновић. Град је обезбеђивао гробницу - подземни део, док су породице, институције или удружења којима су припадали, уређивали надземни део - споменик, плочу или капелу.

У Алеји великана, почивају још генерал Милош Васић, некадашњи градоначелник Београда Милош Савчић, композитор Стеван Христић, као и његов колега Корнелије Станковић чији су посмртни остаци пренети из Будимпеште 1940. године.

Посмртни остаци социјалисте Димитрија Туцовића и ратне хероине Милунке Савић су такође пренети у Алеју великана пре неколико година.

Алеја заслужних грађана рађена је по пројекту архитекте Светислава Личине, а изградња је завршена 1965. године. Испрва је називана Гробље заслужних грађана. Налази се на површини од око 4.200 метара квадратних и неколико пута је проширивана. Представља посебну архитектонску целину где је сахрањено скоро 800 личности од посебног значаја за српску и југословенску историју и културу.

Ко може бити сахрањен у Алеји заслужних грађана?

У Алеји заслужних грађана, једни поред других, сахрањени су глумци, књижевници, песници, спортисти, певачи, политича-

ри и значајне личности других занимања.

За разлику од Алеје великана, где се данас сахрањују само потомци, погреб у Алеји заслужних грађана регулише се градском Одлуком о уређивању и одржавању гробља и сахрањивању.

Поред носиоца највиших државних одликовања, чланова Српске академије наука и уметности и почасних грађана Београда, у Алеји могу почивати и особе које предложи релевантна удружења којима су припадали и њихове породице.

„Градоначелник града Београда, може изузетно одлучити да и друго лице може бити сахрањено у посебне парцеле, које је у току живота било истакнуто у области у којој је деловало“, пише у Одлуци.

Иако крајњу одлуку доноси Кабинет градоначелника, породица преминулог мора бити сагласна да ли жели да покојника сахрани на том месту.

Последњих година сведоци смо да је вођена снажна подемка око тога ко треба да буде сахрањен у Алеји заслужних грађана. Под знак питања нарочито су стављане личности из света естраде. Догодило се да мање заслужни буду сахрањени у Алеји заслужних грађана, а да за оне који су оставили дубљи траг у националној култури у Алеји није било места.

Србија је војничка нација. Простире се на раскрсници готово најважнијих европских путева, па је стално била на удару похода ратних солдатеки. Наша земља је била мала, али је много пута ратовала. Изнедрила је много војсковођа и изузетних команданата који су високопрофесионално, морално, храбро и часно предводили јединице у одлучујућим бојевима, па је држава у неку руку обавезна да им обезбеди смирај у вечности.

То треба да се зна!

З. П.

Агресија НАТО-а на СРЈ 23 године после РАТ СЕ НИЈЕ МОГАО ИЗБЕЋИ

Тероризам косметских Албанаца бујао је неколико деценија, да би 1998. године букнуо до те мере да је озбиљно угрозио мир у јужној српској покрајини. Из дана у дан напади су полицији на пунктовима и припадници Војске Југославије на караулама и у извршавању задатака на терену. Гинули су људи на часним, одговорним, веома захтевним и опасним задацима, многи су трајно остајали инвалиди. Било је то време када су вребале многе опасности. Албански терористи илегално су прелазили границу према Албанији, обучавајући се у центрима за обуку у којима су радили и страни инструктори како да убијају људе, стичући знања и искуства о терористичким дејствима. Из земље орлова, након завршене обуке, враћали су се поново илегално са оружјем у рукама, у спремности да нападну када се најмање очекују, подмукло чинећи тешке злочине, сејући мржњу и неспокојство, застрашујући становништво и производећи општу несигурност. Убијали су и своје сународнике који су били лојални грађани Србије. У пракси су исказивали грађанску непослушност, стварали су паралелни систем власти и школовања. У западним земљама, где раде Албанци са простора Косова и Метохије, наметнули су харач од три до десет одсто од месечних примања сународника.

У току 1998. године, од фебруара до децембра месеца, припадници тзв. Ослободилачке војске Косова извели су 1.845 напада на припаднике Војске, Министарства унутрашњих послова и на цивилно становништво. Терористи тзв. ОВК извршили су 756 напада на јединице Војске Југославије и том приликом убили 45 и ранили 196 припадника. Припадници Полиције, према евиденцији команди Приштинског корпуса и Треће армије, били су на мети 1.705 пута. Том приликом је убијено 115, а рањено 400 полицајаца. На цивилно становништво, Србе, Црногорце, неалбанце и Албанце, извршено је 745 напада, у којима је

Деветнаест земаља НАТО-а, међу најразвијенијима у свету, без одобрења Савета безбедности УН, 24. марта 1999. године упустило се у агресију против СРЈ, мале земље у којој је слобода на првом месту највиших вредности. Била је то вероватно миленијумска грешака у двадесет векова земљине цивилизације. Главнокомандујући ваздухопловном операцијом над Југославијом 1999. године, амерички генерал Мајкл Шорт рекао је: „Не може се добити рат ако не уништите могућност нормалног живота за већину становништва. Морамо им одузети воду, струју, храну, па чак и здрав ваздух“. Иако неупоредиво мањих ресурса, користећи ратну технику углавном друге генерације, против агресора који је располагао оружјем четврте и пете генерације, војска и народ СРЈ су задивили свет бранећи се и пружајући отпор храбро и зналачки читавих 78 дана рата, када је постигнут споразум о прекиду рата без победника и пораженог.

погинуло 444, рањено 162 и киднаповано 249 цивила. Према провереним информацијама одмах после киднаповања убијен је 21 цивил, 86 је после злостављања ослобођено, а преосталих 142 су вероватно завршили у познатим стратиштима Клечка, Рзник, Глојане, Радоњићко језеро или Волујак.

Пјер Мари Галоа, пилот, писац, публициста, један од оснивача француског покрета отпора, као један од водећих геополитичара и аутор запажених дела, који се више од пола века бавио питањима рата и мира и међународне безбедности, указао је да је агресија на Југославију припрема-на много година раније. Као велики стра-

тег, сјајан писац и геополитичар генерал Галоа је оставио трајна сведочанства о историји прошлог и догађајима на почетку овог века. У бриљантној анализи узрока, последица и главних актера разбијања Југославије и агресије на Србију, која је снимљена у његовом дому у Паризу, а објављена марта 2009. на Међународној конференцији „Агресија НАТО – десет година после“ у Београду, аутор истиче да су ратове против Југославије и Србије повеле европске земље које су поражене у оба светска рата, а од њих преузела и наставила Америка. Немачка је једва чекала да се докаже као војна сила, а Америка да освоји нове сфере својих војних и економ-

Наводни преговори у Рамбујеу били су обична фарса

ских интереса. „Отуда чувена база Бондстил на Косову, да се нађе на путу будућег коридора осам, којим ће тећи нафта од Каспијског мора до Јадрана“, написао је Галоа у Поруци српском народу. Мирис нафте је мирис свих ратова, од Ирака до Авганистана, говорио је и писао у својим студијама.

У то време се појављује амерички дипломата Ричард Холбрук који југословенској страни најчешће преноси оштре тонове и претње америчке администрације, али истовремено подржава, чак и подстиче, албанске сепаратисте на Косову и Метохији.

Холбрук се више пута, чак и тајно, са-стајао са представницима тзв. Ослободилачке војске Косова (ОВК).

Преговори у Рамбујеу фингирани

Западне земље су, пре за време и после интервенције југословенских безбедносних снага против терориста, веома често упозоравале да наша војска и полиција прекомерно примењује силу. Претећи нападом на СРЈ и показујући мишиће једине преостале суперсиле САД су испословале да наша земља прими у окриљу верификаторску мисију под руководством пензионисаног генерала Вилијама Вокера, која се понашала као истурени одред албанских терориста, а веома штедро је прикупљала обавештајне податке о нашим снагама, постављајући чак и локаторе за дејство ваздухопловних снага НАТО-а које ће уследити касније.

Да би оправдале агресију, западне силе преко послушних медијских извођача прљавих радова режирају наводни масакр, у којем су српске снаге наводно у селу Рачак убиле 45 албанских цивила. Пре било какве истраге западне силе су окривиле српску страну и поново запретиле ударима из ваздушног простора, уколико наводно две сукобљене стране не седну за преговарачки сто, иако су представници Србије све време одлазила и узалуд чекали албанске сепаратисте да дођу на преговоре.

До преговора је најзад требало да дође у француском замку Рамбујеу крај Париза 6. фебруара 1999, али је то било натеза-

ње преко посредника, тако да, у ствари, не само да до преговора није ни дошло, већ није било ни непосредних сусрета чланова делегација. По свему судећи, режисерима наводних преговора није ни било стало до преговора, јер су само желели да Србији наметну услове због којих су заправо и подстицали албанске сепаратисте на побуну на Космету - не само стационирање снага НАТО-а на Космету већ и успостављање контроле НАТО-а над целом српском и југословенском територијом. Циљ је, дакле, био исти онај који је постављен још пре растурања Југославије - успостављање западне контроле и утицаја над целим Балканом.

Када су то представници Србије у преговорима (15. марта) у Рамбујеу одбили, што би морао да учини и сваки званични представник било које земље који одговорно штити интересе, суверенитет и територијални интегритет земље коју представља, западни савезници на челу са предводником САД одлучили су да казне Србију (24. март 1999) бомбардовањем авијацијом НАТО-а, које је требало да доведе до остварења постављеног циља - стационирања снага НАТО-а и преузимања контроле и над Србијом, која је већ успостављена над свим другим бившим југословенским републикама.

Узалудна су била уверавања челника НАТО-а и западни земаља да су бомбардовањем желели да заштите „албанске цивиле“ на Космету, јер су последице бомбардовања представљале знатно већу „хуманитарну“ катастрофу за те исте Албанце које су, наводно, хтели да заштите (пре бомбардовања било је 2.500 жртава, а у време бомбардовања 10.000, пре бомбардовања било је око 50.000 - 60.000 избеглица, док је за време бомбардовања морало да куће напусти 800.000 до 850.000 Албанаца).

Да би се избегло стратегијско изненађење, Штаб Врховне команде, сигурно уз одобрење или сагласност Врховног савета одбране и председника државе и Владе СР Југославије, отпочео је са предузимањем оперативних мера и поступака за припрему за одбрану од напада НАТО снага. Ту спадају мере за припрему система Цивилне заштите и спашавање становништва и материјалних добара од удара из

Ричард Холбрук са терористима у селу Јуник пре агресије на СРЈ

ваздушног простора и ракетних удара крајњих ракета. Третило је: припремити, односно ставити у функцију систем осматрања, узбуђивања и јављања, довести у пуну заштитну функцију јавна склоништа; припремити привредно-економски систем за рад и снабдевање у ратним условима; извршити психолошку и функционалну припрему становништва за живот у условима оружане агресије; проверити припремљеност целокупног друштвеног система за функционисање у ратним условима и извршити одговарајуће кораке у том погледу.

У околностима апсолутне превласти НАТО-а у ваздуху, Штаб Врховне команде је знао да би у току агресије био ризичан сваки масовнији и на дужим релацијама покрет трупа и материјалних резерви. Зато је благовремено извршена делимична мобилизација оружаних снага, и то пре свега оних делова и јединица за које се знало да ће се наћи прве на удару снага НАТО-а.

Први сукоб специјалних снага НАТО-а и ВЈ

У рејону села Пустеник и Гајре почела је 2. марта 1999. године противтерористичка акција јединица Полиције испровоцирана непрекидним нападима и гомилањем ШТС у општини Качаник. Акција је почела у јутарњим часовима ватреном подршком јединица Полиције, уз садејство специјалних јединица Војске, Батаљона војне полиције 72. специјалне бригаде и Чете војне полиције 52. батаљона војне полиције Приштинског корпуса, које су биле на положајима у непосредној близини. Док су јединице Полиције изводиле класичну акцију претреса терена, припадници Противтерористичког батаљона војне полиције 72. специјалне бригаде „Соколови“ кренули су да запоседну репетитор на објекту Бело брдо (к. 1.082), 500 метара источно од села Глобочица и око 800 метара од државне границе са Македонијом.

Према извештају команданта батаљона, мајора Миодрага Марковића Маркана,

пре почетка акције хеликоптер НАТО-а надлетио је простор изнад репетитора, који није био у функцији. Хеликоптер НАТО-а ушао је на територију СР Југославије за око два километра, летео око 10 минута изнад репетитора, а затим се у ниском лету вратио на територију Македоније.

То је био разлог што су специјалци кренули да поседу рејон око репетитора. Наишли су на групу од 30 терориста, у добро уређеним положајима са којих су контролисали државну границу, комуникацију ка граничном прелазу „Глобочица“ и простор према селима Котлина и Иваја.

„Соколови“ су се приближили на свега 50 до 80 метара од положаја и учили рокове, заклоне и бункере. У рововима је би-

светској јавности: „Добро вече, даме и господа, управо сам наредио команданту НАТО-а за Европу, генералу Кларку, да иницира ваздухопловну операцију у СР Југославији. Намера је да овом војном акцијом подржимо политичке циљеве међународне заједнице...“.

Од оснивања Уједињених нација, у Европи је први пут била примењена сила против суверене државе без мандата Уједињених нација. Рамбује је, са својом ултимативном последицом (бомбардовање Србије), био велики експрес у међународним односима и чин ниподоштавања међународног права. Први пут од оснивања НАТО-а долази до његовог ангажовања изван зоне одговорности. На 50-годишњицу од оснивања, НАТО је тестирао нови стра-

тешки концепт, чиме је погађена Повеља УН.

Основна замишљао за реализацију циљева агресије, била је да се масовним ударима авијације и крстарећим ракетама за два до три дана онеспособи и разбије Војска Југославије и створе предуслови за следећи корак – остварење политичког циља. Са почетком удара НАТО-а из ваздушног простора, планирана је масовна оружана побуна Албанаца у окриљу терористичке ОВК. Терористичка ОВК је у остварењу циља добила „улогу“ копнених снага НАТО-а, са обећањем, ако добро „одигра улогу“ да ће по принципу „услуга за услугу“ добити независну државу Косово.

Са високим степеном поузаности може се тврдити да су копнене снаге НАТО-а, распоређене на простору територије Македоније и Албаније, а по планираној капитулацији Војске и државе СРЈ, имале задатак да запоседу Косово и Метохију и да се пред светом објави да је циљ агресије остварен.

Агресија без одлуке Савета безбедности УН

Агресија је отпочела у вечерњим часовима 24. марта 1999. године, једновременним дејствима крстарећим ракетама и авијацијом. Под удар су, од почетка агресије, стављени објекти на целој територији СРЈ. Био је то прљави рат који је НАТО, без одлуке Савета безбедности УН, повео против мале земље, гађајући бездушно углавном цивилне циљеве, посебно оне коју су забрањени међународним конвенцијама, употребљавајући забрањено оружје. Не марећи за цивилне жртве употребљивали су чак и пројектиле са осирумашеним уранијумом. Однос снага био је изразито нераван и лично је на борбу Давида против Голијата. У војном смисли Алијанса је, према прорачунима аналитичара, била надмоћнија од СРЈ за око 700 пута.

НАТО се током напада придржавао начела ваздушно-копнене битке, а према студији коју је написао генерал-пуковник Спасоје Смиљанић, у време агресије командант РВ и ПВО, „глобално то је била ваздушно-космичка нападна операција, која је изведена ударима са дистанце, или другим речима скоро без контакта са нашим снагама одбране. Знатан број ангажованих авиона НАТО-а није улазио у наш ваздушни простор, а посебно не у зону дејства наших система противваздушне одбране. Долетали до зона или прелетали изнад зона нашег могућег противдејства, доносећи крстареће ракете, вођене ракете и бомбе великог домета, лансирали их и враћали се у базе. Крстареће ракете су лансиране авиона и пловних објеката на мору са даљина од 500 до 800 км, а ракете и бомбе са даљине 10 до 120 км“.

Прве крстареће ракете су погодиле у 19,41 сат 24. марта радарске станице за рано откривање лоциране на Црном рту (Бар), на Копаонику и код Качарева (Панчево). О том удару главнокомандујући снагама НАТО-а генерал Весли Кларк је изјавио: „Био је то синхронизовани напад. Хтели смо да ослепимо југословенску војску елиминишући радаре и да је онеспособимо уништавајући јој противракетне системе“.

У првом таласу од 19,41 до 24,00 сата ангажовано је око 150 борбених авиона и око 50 крстарећих ракета. У другом таласу (од 01,00 до 03,30 сата 25. марта) са две велике групе, по 20 авиона са западног правца преко територије БиХ, и са северних правца преко територије Мађарске једна група од око 10 авиона. Укупно је учествовало 50 авиона.

Авионима НАТО-а храбро су се супротставили наши пилоти који су управљали авионима МиГ-29. Међутим, због велике разлике у опреми авиона (радар наших авиона били су два до три мањег захвата простора, а ракете ваздух-ваздух два до три пута мањег домета), нису имали значајнији учинак, осим што су показали решеност државе и њене војске да брани и одбрани своју слободу, територијални интегритет и суверенитет.

„Кренуо сам у сусрет огромној формацији, каква још није није виђена у досадашњим ратним дејствима. Осноност агресивних пилота брзо је спласнула. Нећете веровати, али истина је да су испред мог авиона почели панично да беже, мењајући брзину и висине лета. Упркос огромном борбеном обезбеђењу њихових снага, која подразумева електронско ометање и пријем значајних података са „awksa“ у реалном времену, те другим мерама, десило ми се пех који нисам очекивао. Догодио се квар на изузетно значајном уређају који више нисам могао да ставим у функцију. Али зар би пилот који брани отаџбину тек тако могао да одустане. Стиснуо сам зубе и кренуо им у сусрет. Кроз главу ми се врзала мисао о пилоти-ма који су у неравноправној борби штитили наш главни град 1941. године. Имао сам на уму сву децу и осталу нашу нејач коју треба заштитити од пројектила и смртоносних бомби...“ изјавио је за ратно издање листа „Војска“ потпуковник пилот Милорад Милутиновић.

Тих дана авионима НАТО-а супротставили су се још пилоти потпуковник Љубиша Кулачин, потпуковник Драган Илић, потпу-

Авијација НАТО-а намерно је погађала углавном цивилне циљеве

ло неколико војника у белим маскарним униформама, са најсавременијим наоружањем и опремом. Изненадном ватром са блиског одстојања постижу изненађење. Са тог одстојања, капетан Мирослав Талијан и остали специјалци препознају маскарну униформу НАТО јединица, са карактеристичном шаром од „борових гранича“ и по наоружању закључују да се ради о специјалцима НАТО-а.

У размени блиске ватре, од снајперског метка, директно у шлем, гине Горан Мирјачић, водник прве класе. Док траје борба из правца граничног прелаза и села Глобочица до самог репетитора долазе ципови ОЕБС-а. Због тога „Соколови“ прекидају са дејством. То користе специјалци НАТО-а и пред очима наших војника укрцавају се у возила Мисије ОЕБС-а, која великом брзином одлазе према Качанику, оставивши своје савезнике, терористе ОВК-а да се сами боре.

Препуштена сама себи, већ разбијена група тзв. Ослободилачке војске Косова се дели у две мање групе, које се извлаче из борбе. Једна преко објекта Рунец (т. 932) ка комуникацији Генерал Јанковић – Качаник, а друга преко Љок-Махале ка селима Иваја и Качанику. У сукобу је убијено шест терориста а два су заробљена и предата надлежним органима Министарства унутрашњих послова.

Тако се завршио први и једини „сусрет“ наших и НАТО специјалаца. Одмах је извештен Генералштаб Војске Југославије.

Хавијер Солана је 24. марта саопштио

Новинар Милан Бозокин крај олупине авиона Ф 117а, поноса америчке војне индустрије

Олупина обореног авиона Ф-16

Део послуге ракеташа који су оборили авион Ф-16

ковник Иљо Аризанов, потпуковник Слободан Перић, мајор Небојша Николић и капетан прве класе Зоран Радосављевић, који је погођен у ваздуху, тако да није могао да се катапултира.

НАТО постао главна опасност по мир у свету

Од 24. марта 1999. године, уместо дефанзивног војнополитичког савеза, који се, у складу са својим карактером и на основу властитог Статута, ангажује искључиво на територији земаља – чланица, НАТО је почео да делује изван своје територијалне сфере и офанзивним војним акцијама постао главна опасност по мир у свету, промовишући тај савез у главног агресора света.

Војска Југославије је, у складу са проценом ситуације, правовремено предузела одговарајуће мере и активности, чиме је спречено стратегијско изненађење, а благовременим откривањем непријатељевих снага и различитим мерама противваздушне заштите предупредено је изненађење јединица. Тиме су створени предуслови за заштиту људства и материјално-техничких средстава и омогућено успешно супростављање агресору.

Извршен је оперативни развој формацијских састава, обављена делимична мобилизација, део јединице доведене близу зона употребе и благовремено расељене ратне материјалне резерве.

Срушен амерички сан Ф-117А

Четвртог дана навече срушен је мит о невидљивости и недокучивој моћи америчког борбеног авиона стелт-технологије Ф-117 А. Погођен пројектилом наше ПВО, „црни соко“ се заглибио у оранице сремског села Буђановци. Најбрижљивије чувана државна тајна САД пала је у руке стручњака наше војске. Погођен је из заседног дејства 3. дивизиона 250 ракетне бригаде ПВО.

Телевизијски снимак како гори оборени Ф-117А за неколико сати обишао је свет, сведочећи да војске САД и НАТО нису недодирљиви и непобедиви.

Тај авион, који је претходно истоварио смртоносни терет на командни центар ПВО у Стражевици, враћао се према Мађарској. Уочио га је 3. ракетни дивизион 250. ракетне бригаде у рејону Буђановца. Два пута га је видљивим учинио застарили радар П-18, али када је требало да се пребаци на ручно праћење циља, губио се из видокруга. Тек трећи пут невидљиви се нашао у захвату ручног праћења. Народ је такве случајеве већ у прошлости описао речима: „У рукама Мандушића Вука, свака пушка убојита“. Пошто је претходно прибавио дозволу од Оперативног центра 250. ракетне бригаде (дежурни официр био потпуковник Јанко Алексић), командант 3. дивизиона потпуковник Зол-

тан Дани је издао наређење Сенаду Миловићу да лансира ракете. Најпре је лансирана једна, па после седам секунди – друга. Авион је погођен и убрзо је пао... У борбеној посади која је оборила „невидљиви“ били су: потпуковник Золтан Дани, руковалац гађања; потпуковник Ђорђе Аничић, помоћник руковаоца и мајор Борис Стоименов, капетан I класе Сенад Муминовић, официр за вођење ракета, старији водник Драган Матић и старији водник Дејан Тиосављевић оператори ручног праћења, потпоручник Дарко Николић, старешина ракетне батерије, водник I класе Владимир Љубенковић, командир осматрачког радара, старији водник Ђорђе Малетић командир извора за напајање.

Јединица је морала да промени место базирања, пошто је испаливањем ракета открила сопствени положај. Тада су уочили да су авиони НАТО-а дејствовали по њиховом претходном положају и да су погинули лажна средства ПВО.

Невидљиви авион, под романтичним именом „ноћни соко“, специјалне конструкције и намене, био је до тада неухватљив за радаре противничке противваздушне одбране. Прва америчка реакција била је да је обарање било случајно. Међутим, неколико ноћи касније, прецизном ракетном ватром, оштећен је и други Ф-117. Оштећење је било такве природе да се авион једва довукао до територије под контролом америчких локалних савезника и тако дефинитивно завршио свој патриотски лет и неславу мисију.

Кратку, „уметничку“ верзију обарања америчког „невидљивог“ авиона Ф-117 од припадника противваздушне одбране Војске Југославије дао је аналитичар угледног америчког часописа „New scientist“, у броју од 4. децембра 1999. године.

„Требало је да он буде невидљив. Враћајући се кући, у једном од најмодернијих специјалних бомбардера који се може за новац купити, пилот није ни помишљао да ће непријатељ уопште открити његово присуство. Али, то се ипак десило... Одједном, ниоткуда, три или четири блеска експлозије окружила су његов авион, откидајући велике комаде оплате са крила и уништивши му један мотор... Следећег момента авион се суновратио наниже без контроле. Катастрофа је била неизбежна. Пилот је очајнички покушавао да дохвати ручице за катапултирање, али због ковитача у који је запао авион, није могао да досегне до њих. Једини детаљ који не могу да заборавим јесте повлачење ручице за ка-

тапултирање', присећа се пилот, који је ипак успео да се спасе, напипавши драгоцену ручицу пред сам пад авиона. После шест сати дрхтања од страха, у јарку, на свега 200 метара од горуће олупине свог авиона, пронашао га је тешко наоружан спасилачки тим..."

Тај догађај био је највећи ударац за Ратно ваздухопловство САД, навикнуто на аплаузе и дивљање усхићене америчке публике. Ф-117 А је у Ираку проглашен оружјем будућности.

Обарање „невидљивог“ авиона снажно је подигао морал припадника Војске Југославије, али и народа у целини.

Примењујући одговарајуће тактичке поступке, пре свега маскирање (уз изразу великог броја лажних положаја и борбених система) и маневар, Војска Југославије је губитке свела на минимум.

Бесни што нису остварили предвиђене циљеве, планери НАТО-а све више и све чешће одређивали су цивилне објекте на које су лансирани пројектили. И тада су, да би оправдали ратне злочине, измислили чаробну формулу – колатералну штету.

Наш народ је на то одговорио појачаним отпором и манифестацијама пркоса.

Борбени авион Ф-16 из састава 555 сквадрона „Triple nickel“ из Авијана одлетео је на свој последњи лет 2. маја после поноћи. Не „грешком пилота“, не „због техничких разлога који се испитују“, како је покушавајући да сакрије истину, изјавио портпарол НАТО-а Џејми Шеј. Наоружаној летелици башкарење и сејање смрти на СРЈ одузео је нико други до борац ВЈ изнад малог српског места за које несрећник испраног мозга за командама авиона вероватно раније никада није ни чуо.

Враћајући се из суседног села, негде смо два сата после помоћи, видели смо да ПВО грува из неколико правца – причају рођаци Срђан и Дејан Марјановић, у чију шуму се „приземљио“ амерички авион. Стали смо да аплаузом, као обично, дамо подршку нашим, када је одједном нешто загрмело и блеснуло изнад наших глава. Јасно се видео авион обасјан ватром, који је убрзо променио звук. На којој висини? Шта знам, брате, хиљаду и по, две, бем ли га. Био је доста крупан.

Марјановићи рекоше да никада раније нису видели већи авион пошто „они што сваки дан у одређеном времену иду од истока према западу су много мали“

Помно су пратили шта се даље дешава.

„Авион се стрмоглавио у правцу наше куће. Једног тренутка сам помислио да ће у оцаклију да удари, мајку му... фашистичку, а славим Ђурђевдан. Де да сместим госте. Стењао је и звиждао. Кад је прескочио кров куће, знао сам да неће даље од моје шуме. Тако и би. Из чворковог потока, тако смо крстили тај шумарак, одјекнула је најпре једна експлозија, а убрзо и

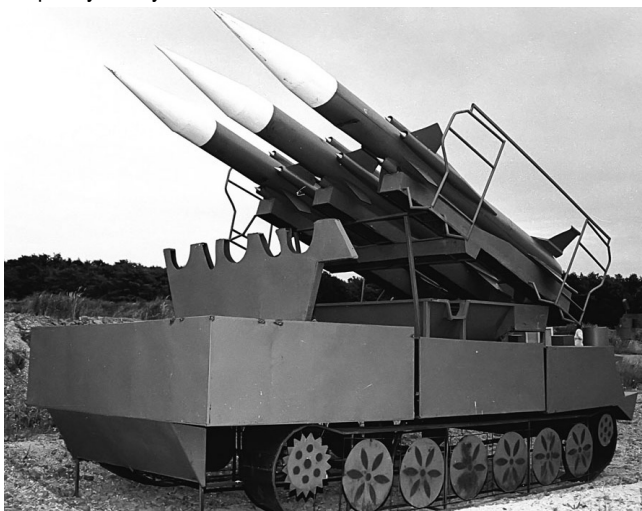
друга. Та друга је била много јача. Јача од оне кад по Сави динамитом пецамо рибу.

Таман смо убрзали, кад небо загрме. Грмело је брате као да је двеста авиона. Круже ли круже. Што је толико важан онај падавичар, ил' можда, боже опрости, траже нас двојицу. За сваки случај удаљисмо се од Продановог сена, што је сигурно – сигурно. Неко мора да прича како је било. Стигла је и полиција. Из мрака су се чули и неки гласови. Нешто касније чуло се клопавање... то су хеликоптери. Одмах су почели да пуцају. По мојој авлији и по кући Љубомировој. Види колике су рупе у авлији. Вртели су се и отишли. С њима су одлетели и авиони.

Авион Ф-16 из 555. сквадрона америчког ратног ваздухопловства никада више неће сејати смрт по Србији.

Макете „привлачиле“ пројектиле НАТО-а

У домаћим и страним медијима објављен је поприличан број текстова и прилога о макетама, верним копијама борбе-

них система јединица наше војске (авиони, тенкови, топови, ракетни лансери, радарии) направљених од различитих материјала, који су одвраћали пажњу од стварних оруђа и оружја. Пилоти НАТО-а сасули су десетине хиљада тона на лажне циљеве, верујући да је реч о правима. Тај експлозив завршавао је на буњишту.

Анализирајући искуства након завршетка војне операције (14.10.199. у Конгресу САД) тадашњи државни секретар за одбрану САД Вилијам Коен и начелник Здруженог генералштаба Хенри Шелтон нашли су да Америка мора побољшати своју електронску борбену способност за будуће ратове, зато што је ВЈ, током снажног бомбардовања, успела да сачува своју противваздушну одбрану. Навели су да су „Срби рационално користили своју систем ПВО, анализирајући пилоте НАТО-а да лете на великим висинама, што је смањило њихову ефикасност у гађању циљева на земљи“. Шелтон је истакао да снаге НАТО-а нису могле да униште ПВО ВЈ, зато што је ВЈ користила тактику дисперзије, примењивала нове тактичке поступке и камуфлирала борбена средства.

Пилот потпуковник Ђорђе Иванов, заједно са вредним мајсторима, у близини

Батајнице, у једној радионици, успео је да од приручног материјала направи макету авиона МиГ-29 у природној величини. Чак се успело и у имитирању рада мотора, то јест у инфрацрвеном зрачењу. Макете су постављене на места где се обично налазе апарати МиГ-29. Током рата све макете су погођене, неке чак више пута. Данас на то време подвига сведочи једина макета која је остала „у животу“, па реконструисана, а налази се изложена у Ваздухопловном музеју.

Војска Југославије, иако знатно технички и економски инфериорнија, храбро се супротставила агресору, а веома упечатљив тон нашој одбрани дао је и свенародни отпор. Мобилизација и борбени распоред Копнене војске деловали су одлучујуће, као фактор одвраћања за предузимање копнене операције. Да је војска била наоружана савременијим системима противваздушне одбране и да је располагала авионима већег домета радара и ракете, тешко да би се НАТО усудио на авантуру звану агресија.

Снаге НАТО-а су до те мере промашивале да и данас истражују шта се то збило са њиховим пројектилима. Од 185 лажних циљева које је поставила једна бригада на Косову и Метохији, погођено је тачно 175. Друге врста лажних циљева на територији Србије постављено је 2500 комада. Погођено је нешто више од 2300 комада. Неки су постављани и више пута, јер их „прецизни“ пројектили НАТО-а нису одмах уништили. Само директни погодци значили су и уништење тих циљева.

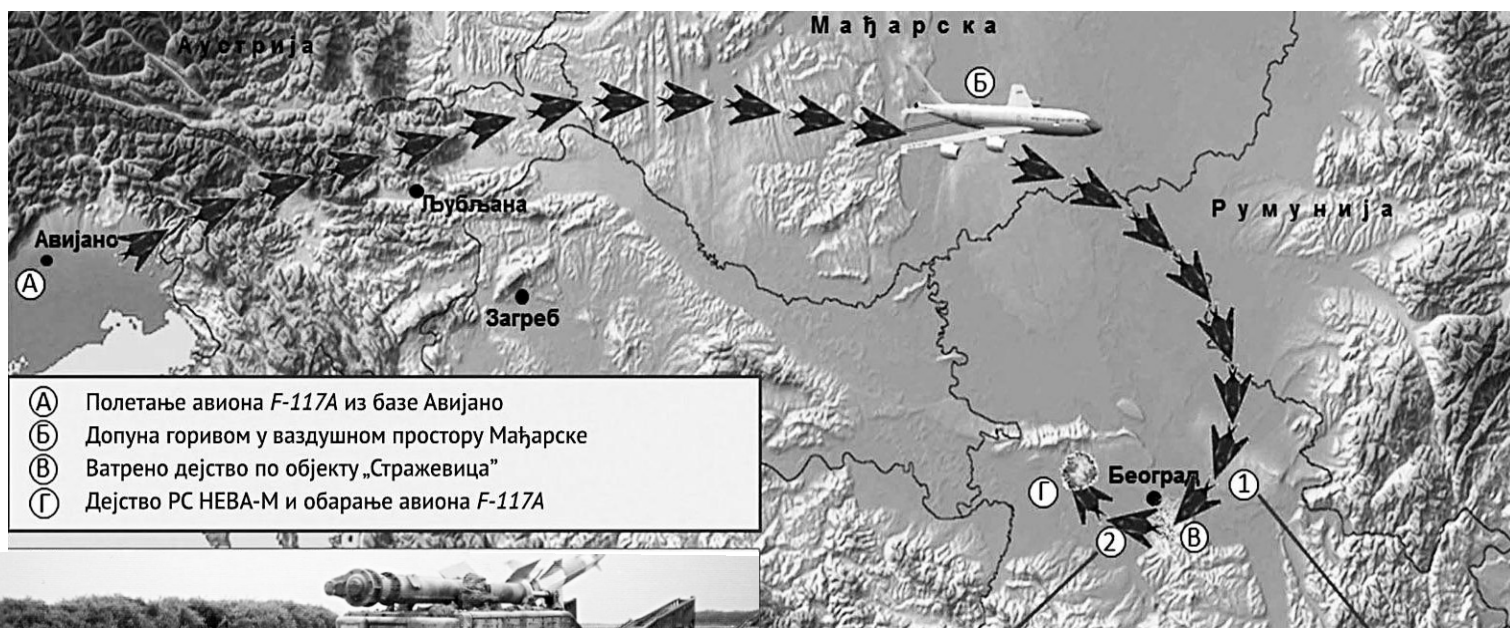
Шта су све примењивале наше снаге задуго ће остати тајна. Међутим, тајна се крије у чињеници да је ратовање пре свега умовање. Планери НАТО-а знају добро зашто у каснијој фази агресије нису кренули копненим снагама!

После агресије тадашње власти у СРЈ наредиле су одговарајућим државним органима да стручњацима НАТО-а предају техничку документацију за израду електронских мамаца који привлаче лансиране пројектиле. Нешто од тога им је уступљено. Многа решења остала су под кључем. Нека и у главама конструктора родољуба. Народ каже: злу не требало!

Када је агресије на СРЈ окончана, авиони Ф-117 А стављени су на клоцне, а потом је цео програм обустављен, па авиони тог типа нису ни летели.

Наше снаге су током агресије по тврђењу актера погодиле и стратегијски бомбардер Б-2, негде изнад Фрушке горе. Тај авион је успео да се домогне територије Хрватске и падне у Спачванској шуми. Из хрватских извора је процурело да је њихова ватрогасна јединица гасила пожар и да су ватрогасци угледали необични авион црне боје који заузима површину безмало једног фудбалског игралишта. Сведоци који су били ангажовани у физичком обезбеђењу места где је пала олупина, наводе да су из БиХ данима долазиле снаге IFOR-а које су резале авион и у деловима испод камионских церада однели га негде где у потпуности имају контролу подручја.

(Наставља се)
Звонимир Пешић

- (А) Полетање авиона F-117A из базе Авијано
- (Б) Допуна горивом у ваздушном простору Мађарске
- (В) Ватрено дејство по објекту „Стражевица“
- (Г) Дејство РС НЕВА-М и обарање авиона F-117A

Обучена, храбра и мотивисана посада у стању је да види и погоди сваки циљ на небу

Посада испред командног возила

Потпуковник Ђорђе Аничић о 27. марту 1999, када је први пут срушен мит о невидљивим авионима

ИЗНАД БУЋАНОВАЦА ОБОРИЛИ СМО И ЛАЖИ О РАТОВАЊУ

Пример обарања авиона „Ф-117“ изнад Србије изучава се у доктрини ратовања ПВО система и авијације војски Запада

Из ове перспективе, после више од две деценије након НАТО агресије и тачно 23 године од обарања тзв. невидљивог авиона изнад Србије, склон сам да верујем да је посада Трећег дивизиона чувене 250 Ракетне бригаде, тада ВЈ, срушила у блато код Буџановаца мит о оружју и његовој могућности да ратује надмоћно, прецизно и, што је најважније, безбедно за оне који поседују такву технику.

Овако, у дану када некадашњи борци, припадници овог дивизиона обележавају 27. март, када је 1999. над Сремом оборен

авион, понос америчке авијације, говори Ђорђе Аничић, тада руковалац гађања. Аничић је одавно у пензији, али је остао присутан у светској војној литератури и јавности. Подвиг Трећег дивизиона који је са положаја из равнице Доњег Срема срушио још један „невидљиви Б-2“ 20. маја, али и ловца „Ф-16“ почетком априла, у минуле 23 године прошао је трновит пут. Од слава и дизања у небеса наших војника и официра до покушаја да се догађаји замагле односно да се припишу случајним успесима како је на томе, како каже наш

саговорник, „својевремено инсистирала НАТО заједница“.

- То више није случај. Једна чувена енглеска издавачка кућа објавила је недавно књигу „Обарање невидљивог ловца“ коју сам написао са Михајлом С. Михајловићем, нашим електроничарем током агресије. Та кућа, која се бави искључиво стручном војном проблематиком у рецензији је препоручила свим ваздухопловним војним академијама да је уврсте у наставу будућих војних пилота и ракеташа упркос томе што сведочи о мањкавости мита о

© EPA

некаквом непобедивом оружју - прича Аничих.

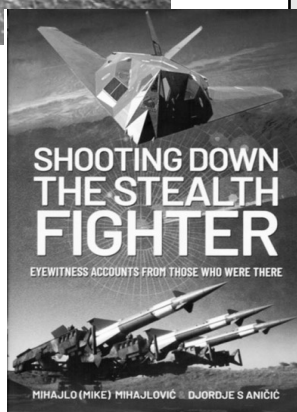
- Детаљно смо нас двојица образложили све поступке и радње приликом два обарања тог, како су звали, „чуда технике“ изнад Србије. Један од наших закључака је био да је обучена, храбра и мотивисана посада из „застарелих“ система у стању да види и погоди сваки циљ на небу.

Несрећни „буђановачки“ „Ф-117“ је, подсећа потпуковник Аничих, био први стелт авион откривен и оборен од стране земаљског система. Сећа се Ђорђе како су „цену уникатног успеха“ после 2000. морали да плате многи који су учествовали у овом подвигу.

- Па после рата, прво су нам обрисали са кабине за вођење пројектила ознаке да смо оборили три НАТО авиона, а врло брзо је направљена и „трансформација“ трупе, па је Трећи дивизион нестало из поретка наше војске као да није постојао ни ратовао - сећа се бивши официр, додајући да је неправда исправљена у време министровања Александра Вулина, а председник Вучић је вратио Дивизион у строј. Једино што је надвисило војнички подвиг обарања поноса НАТО авиације над Србијом су анегдоте које су пратиле причу о „Ф-117“. Аничиху је најомиленија она када је 2001. прва делегација ваздухопловства САД дошла у Ваздухопловни музеј у Сурчину у пратњи наших официра и испред дела олупине авиона коментарисала како је летелица „имала технички квар након извршене мисије“ и како им је кустос музеја Петар Недељковић показујући на рупе на трупу објаснио „да се квар зове нева“.

Призор из
Буђановаца 28.
марта 1999.

Књига
намењена
професионал-
цима

- Исти кустос је на истом сусрету на питање „Како је било ратовати против најмоћније силе света“ одговорио „да не зна, јер никад нисмо ратовали са Русима“.

Има доста и непријатних успомена, сећа се Аничих. Вели „да су људи са стране покушавали да посвађају људство дивизиона и то око детаља везаних за обарање“, али и „да су прављени филмови чија сврха није била истина, него маркетинг“. Упозорава ипак да се не сме наседати на лажно хумане мотиве када је ратни и поратни период у питању јер све су приче „са другачијим усмереним дејством“. Други невидљиви стратешки бомбардер „Б-2“, понос америчке авиације, погођен је 20. маја 1999. године, тачно у 00.11 са две ракете ПВО система „Нева“. Иста посада Трећег дивизиона 250. бригаде ПВО ВЈ која је оборила „Ф-117“, крајем марта, (само без Золтана Данија, команданта Дивизиона), срушила је и „Б-2“, дејствујући са положаја у Бечмену.

- Авион „Дух Мисурија“ после поготка је узео курс 270 ка Тузли и чуло се како тра-

МСП КИНЕ: АГРЕСИЈУ НЕ ЗАБОРАВЉАМО

Портпарол кинеског Министарства спољних послова Ванг Венбин рекао је поводом обележавања 23. годишњице НАТО бомбардовања СРЈ, да агресију НАТО неће заборавити ни српски народ, ни кинески народ, ни људи широм света.

- Поводом обележавања 23. годишњице НАТО бомбардовања СР Југославије, НАТО је одржао специјални самит на коме се разговарало о украјинском питању. Да ли су Сједињене Државе и земље НАТО размишљале о основним узроцима украјинске кризе? Какву одговорност за ово треба да носе САД и НАТО? - упитао је Ванг. Он је оценио да САД и НАТО немају ни право, ни квалификације да се представљају као судије док не размисле о злочинима које су починили над народом Србије, Ирака, Авганистана и других земаља.

РИМЕЈК И „ФС-555“

Праксу америчке војске да не приказује своје губитке објашњава и кустос Музеја ваздухопловства Петар Недељковић. Он тврди да Американци користе више стратегија у оваквим случајевима, па се тако догодило да се на ваздухопловној изложби „SIAD 2010“ у Братислави појави ловац „ф-16“ са ознаком „ФС-555“ на репу. У том авиону 2. маја 1999. оборен је Дејвид Голдфејн, бивши командант авиације САД.

- Када сам питао пилота који је позирао испред летелице, да ли су то направили „римерк ‘ф-16’“, објашњавајући да је прави авион код мене у Музеју, човек се постидео - каже Недељковић.

жи дозволу за искакање. Посада није добила дозволу да напусти летелицу и срушили су се у Спачванским шумама крај Жупање. Исте ноћи смо знали шта смо погодили, а вест нам је на положај донео генерал Бане Петровић - наставља наш саговорник.

- Американци никада нису потврдили, али ни званично демантовали губитак „Б-2“.

Потпуковник Стивен Ли Бешен, заменик команданта 509. америчког „винга“ којем је припадао авион, у интервјуу за тамошњу ваздухопловну штампу после рата потврдио је „да је ‘Б-2’ повучен из борбених дејстава 21. маја 1999“. Као припадник бригаде Аничих је у пензију понео Орден народног хероја који је добила цела бригада.

Драган Вучић
Извор: Новост

Живот не престаје у шездесетим

ВИТАЛНОСТ ЈЕ СТАЊЕ УМА

Да сам знао да ћу живети овако дуго,
боље бих бринуо о себи

Млад си само
једном, али не
можеш остати
незрео
бесконечно

Колико бисте
имали година
да не знате
колико имате
година

Главни циљ свима треба да буде успоравање процеса старења

Срећа и године су повезани, али не на начин на који се обично мисли. Савремена култура је углавном окренута младима, па је уобичајена претпоставка да су млади и лепо такође и најсрећнији. Иако је тешко борити се са пропагандом против старења, супротно популарном мишљењу, наш живот не мора обавезно представљати тужан пад са блиставих висина младости.

Уместо тога, студија за студијом показује - срећа се заправо може и повећати са годинама.

За многе од нас би могло бити изненађујуће сазнање да истраживања показују да смо све време грешили - не само у погледу старења, већ и о томе када ћемо доживети најсрећније дане у животу. Не, неће се десити само током наших школских дана, као што постоји налагање, или док се трудимо да напредујемо у својим каријерама, или док одгајамо и школујемо своју децу. Чини се да, кажу истраживачи, задовољство животом прати курс у облику латиничног слова У, са својим двоструким врховима у детињству, када нам је свет један велики забавни парк, и у старости, када смо већ били на свим вожњама хиљаду пута и савршено смо задовољни да будемо само

посматрачи. У средини - у нашим 40-им и 50-им годинама, када су енергија, потенцијал и продуктивност највећи и када би требало да се осећамо најсрећнији - задовољство животом достиже дно. И то се показало као тачно за све нације, културе и нивое прихода.

Ове тврдње имају пуно смисла - као прво, сва та снага и продуктивност захтевају много рада, а долазе у тренутку када су и други притисци највећи - подизање и школовање деце, кредити, обезбеђивање егзистенције. Живот може бити низ искуствених тајфуна, и добрих и лоших, али у каснијим деценијама то се мења на много начина. Након што смо се четрдесет година стално трудили да нешто будемо, постигнемо, дан када схватимо да смо слободни и да не морамо више да покушавамо, долази као олакшање. Са одласком у пензију, критика других се смањује, не морамо да примећујемо све своје недостатке, а и добри смо у коришћењу онога што смо научили.

Као реакција на друштво опседнуто младима, већина људи и даље верује да је слушати добре ствари о старости скоро па бесмислица. А ако већ мора да се стари, идеално је да се

стари лепо, да се остане млад.

Старости се сви плаше, покушавају да не размишљају о њој како не би пали у депресију. Из неког разлога је такође уобичајено да се стари људи искључују из друштва, а и они сами понекад више воле да се затворе у свој свет не налазећи начин да уживају у обиљу слободног времена. Парадоксално је да се идеја о дугом животу допада свима, али идеја о старењу се не допада никоме. Узалуд стална подсећања да је старење изузетна прилика, да је сваки дан шанса да се живи богатији живот не скривајући и тешкоће година, болести, туговања. Са којима се може суочити на различите начине, па и са мудрошћу и хумором.

Благостање се редифинише са старењем, кажу психолози. Старост не треба да постане пасивна вегетација, већ једна од етапа у остварењу људских тежњи. Иако се наш свет сузио, иако је смањено или нестало много тога што је некада причињавало задовољство, срећа и даље може бити са нама, често и више него раније. На неки начин, наша младост и средње године су заиста период обуке да будемо задовољна старија особа.

А задовољне особе знају да се у старењу најчешће превиди можда најважнија вештина: како се забавити. Живот не стаје у шездесетим, а радост, страст и авантура не изумиру са годинама.

Никада нисмо престари за нови циљ или нови сан или за нове активности које нас испуњавају радошћу. Звучи једноставно кад се каже али, мислите, тешко је насмејати се

када су времена тешка. И за то има лека ако се води рачуна о себи, иде редовно на прегледе, настоји да се живи здраво како би се спречила или што дуже одложила уобичајена стања у старости. И нарочито - ако не дозволите да досада и осећај да више нисте потребни овладају вашим животом.

Нека то буде једна од одлука на пример у Новој години. Дугорочни планови се праве и са 80 година. И забављајте се највише што можете. Идеја да старији губе смисао за хумор и жељу за забавом је мит, забава је важна у сваком узрасту а сам чин осмеха покреће хормоне који су повезани са срећом. Игноришите заблуду да је срећа резервисана само за младе и дозволите себи да будете задовољни како старите. Немојте мислити да морате да се понашате по одређеном друштвеном обрасцу - шта је слобода него да се буде свој у свим годинама.

Водите рачуна о себи и једни о другима, пандемија је поставила многе изазове, али немојте мислити само о томе. Како неки воле да кажу - старење је обавезно, али одрастање је избор. Имате паметнијег посла него да се плашите.

М. Јовановић

Извор: Глас осигураника

Паралела из историје у односу на садашња догађања

САВРЕМЕНА КУРСКА БИТКА

Совјетске трупе су 5. јула 1943. предухитриле немачку војску за само пола часа, а Руска војска 24. фебруара ове године, готово у последњи час, превентивно отпочела Специјалну операцију зарад предупредјења потенцијалног агресора у чијој позадини су снаге НАТО-а

Незајажљива похлепа западноевропских хришћанских земаља за природним богатствима народа у њиховом непосредном и даљем окружењу, између осталог, испољавана је масовном употребом силе зарад поробљавања и експлоатације, укључујући уништење непокорних народа. У том вишевековном походу Запада православни народи су у више наврата били суочени са опасношћу да буду поробљени, понижени, па и уништени. Само захваљујући сопственим одбрамбеним способностима и надаме одлучношћу успевали су да сачувају своју слободу, независност и сувереност. Копље западноевропских агресора првенствено је бацано ка најбројнијем православном руском народу, с циљем преотимања његових природних богатстава. У ту сврху западнохришћански агресори предузимали су бројне војне операције (агресије). Нарочито су познате: агресија коју је предводио Наполеон (1812) и Хитлер (1941.-1945). Биле су неуспешне јер су окончане тако што је жртва агресије (Руси) својом војском гонили непријатеља до Париза (1812) и реке Рајне (1945).

Нажалост (на несрећу Европе, пре свега) експанзионистичка похлепа западних хегемона одржала се и после Другог светског рата, али и „окончаном“ Хладног рата. Заправо, њихова похлепа је оснажена мржњом, најпре против комунистичког Совјетског Савеза, а потом и против Руске Федерације. Оснаженост похлепе нарочито се огледа у њеном главном носиоцу прекоокеанским САД, чији експанзионизам је апсолутно подударан са болесним реваншизмом Немачке (министарка Аналена Бербек отворено прети Русији, „ако треба и атомским оружјем супротставити се руском геополитичком утицају“, а канцелар Олаф Шолц је изјавио „да је рат у Украјини прилика да се исправи историјска неправда према немачком народу“. Несумњиво сматра да Совјети нису смели да поразе Хитлерову Немачку).

Читање историје

Кобне заблуде англосаксонских хегемона о могућем уништењу Русије и руског народа (француски бивши премијер Бруно Ле Мер, изјавио је петог дана рата у Украјини да је циљ западних земаља „уништење Русије и руског народа“) довеле су до оружане фазе превентивног самоодбрамбеног рата Русије у Украјини.

О овој фази оружаног сучељавања агресора (Запада) и жртве агресије (Русија) на територији Украјине може се ваљано расправљати само уколико се узму у обзир узроци. У том контексту евидентна је својеврсна аналогија између прекретне Курске битке у Другом светском рату и садашње руске Специјалне војне операције

У многим градовима воде се уличне борбе

у Украјини. Као што је нацистичка Немачка схватила да после пораза у Курској бици преостале узалудан отпор, који је савладан 9. маја 1945. године, када је капитулирала, претпоставља се да ће актуелни англосаксонски агресор оличен у НАТО-у схватити да чак и жртвовањем последњег Украјинца за задовољавање своје похлепе неће је задовољити на штету Русије. У супротном, имајући у виду одбрамбену офанзивну моћ Русије, ризикује сопствено самоуништење.

Курска битка вођена је између Црвене армије и немачке нацистичке војске јула-августа 1943. године у ширем рејону града Курска. Дакле, вођена је две године после војне агресије нацистичке Немачке на Совјетски Савез, (22. јуна 1941. године).

Зашто је та битка вођена у Курској избочини? Зато што после завршетка зимских нападних операција Црвена армија 1942/1943. и противудара немачких снага у рејону Харкова, фебруара и марта 1943, фронт се стабилизовао, односно изломљену линију фронта карактерисале су три избочине – орелска, курска и белгородско-харковска, које су нудиле повољне услове за офанзивна дејства немачком Вермахту и совјетској Црвеној армији. Немачка Врховна команда, у тежњи да претомне стратегијску иницијативу изгубљену под Волгоградом (Стаљинградом), одлучила је да своје напоре усредсреди у рејону курске избочине. Циљ операције је био да заузимањем избочине скрати немачки фронт и тиме створи потребне резерве.

Основна замисао оперативног плана (Цитадела) било је да се концентричним ударима из рејона Белгорода и Орела на Курск униште снаге Црвене армије у курској избочини и учврсти одбрамбена линија немачких снага.

На основу обавештајних података о немачком плану (Цитадела), совјетска Врховна команда одлучила је да одсудно брани курску избочину и да, после разбијања немачких нападних снага, пређе у противофанзиву и да даље наступа на запад. На тај начин се из основне замисли обеју страна развила битка која је имала две фазе: офанзиву Немаца и совјетску противофанзиву.

Ток битке

Немачки Вермахт је у рејону курске избочине концентрисао 50 дивизија (око 900.000 војника), од којих 34 пешадијских, 14 оклопних и две моторизоване. Укупно је ангажовано 2.700 тенкова, док је артиљеријских и минобацачких цеви било око 10.000. За авио-подршку употребљено је око 2.000 авиона. Те снаге имале су задатак да координисаним нападом са севера (Орела) и југа (Белгорода) заузму курску избочину од 5. до 9. јула 1943. године.

Курску избочину браниле су снаге Црвене армије: Централни фронт (48, 13, 70, 65. и 60 армија у првом и 2. оклопна армија, 9. и 19. оклопни корпус у другом ешалону) и Вороњешки фронт (48, 40, 6, 69. и 7. армија у првом и 1. оклопна армија, 2. и 5. оклопни корпус у другом ешелону). Иза

Све је више порушених објеката у Украјини

Руски камион у конвоју према ратишту

њиховог борбеног распореда, налазио се совјетски Степски фронт (4, 5, 27, 47, 53. армија и 4. и 10. оклопни корпус), чији је задатак био да спречи продор Немаца на исток, у случају да снаге совјетског Централног и Вороњешког фронта не зауставе њихов напад.

Планирано је да немачка војска крене у офанзиву без велике артиљеријске припреме. Она би уследила по дубини совјетског фронта да би се постигло изненађење и совјетска авијација онемогућила да делује одмах по почетку операције. Међутим, совјетски авиони су већ били у ваздуху и летели ка немачким аеродромима. Иако је било рано јутро совјетски авиони су пронашли своје мете и нанели губитке Луфтвафеу на самим аеродромима. Битка је почела 5. јула у два часа и 40 минута совјетском артиљеријском припремом, организованом на основу поузданих обавештајних информација о почетку немачког напада (нешто касније) и груписању (немачких) снага на полазним положајима. Због пометње и претрпљених губитака, Немци су прешли у напад са закашњењем од неколико часова. Тог и наредних дана (од 7. до 9) напредовали су и уклинили се до 35 километара у курској избочини. Ценећи да је нападна моћ Немаца ослабила, совјетска Врховна команда је 10. јула донела одлуку о противудару снагама Вороњешког и Степског фронта. Совјетске снаге су прешле у наступање на орелском и харковском фронту ради разбијања и уни-

штења немачких снага. Жестоким борбама које су скоро до краја августа. Наиме, 23. августа совјетске снаге ослободиле су Харков и коначно разбиле заблуду Хитлера да може да претме стратегијску офанзиву на источном фронту. Пошто је разбила, у току дефанзивних и офанзивних борби, око 30 немачких дивизија, Црвена армија је отпочела општу офанзиву на широком фронту од Харкова до Црног мора. Наступање је настављено 1944/1945. године, и окончано безусловном капитулацијом Немачке.

Узроци садашње битке

Распадом СССР-а, Украјина је 16. јула 1990. године, одлуком Врховне команде, усвојила Декларацију о независности, уз пристанак Русије, која је отплатила све украјинске спољне дугове. Међутим, то није било довољно да Украјина поштује суседну Русију, а врхунац представља тзв. Наранџаста револуција – државни преврат у Кијеву, када су националисти, уз подршку својих западних ментора, освојили власт у Украјини. Њихово идентитетско обележје, с једне стране, одражавало је понижавања, протеривања и убијања Руса у Украјини и, са друге стране, прихватање базе НАТО-а у Украјини. Такво антируско понашање наметнуто и одрађено украјинске власти треба посматрати у контексту хибридне агресије НАТО-а на исток, чије окончање (крајњи циљ) је предвиђало разбијање Русије на шест држава. За деши-

фровање садржаја и фаза агресије западних крсташа (НАТО-а) постоје бројне поуздане чињенице. Ипак, ваљало би узети у обзир значење појма агресор, навођењем мишљења Милоша Земана, председника Чешке: „То је она држава која нападне неку другу државу, пре него што су то урадиле Сједињене Америчке Државе“. Реч је о дубоко промишљеном одређењу овог појма, несумњиво заснованом на анализи вишедимензионалног понашања САД и НАТО-а у периоду од 1990. година наовамо, против читавог света, нарочито у Европи.

Модел англосаксонске вишедимензионалне агресије у Европи (НАТО предвођен САД) у комбинацији са исламистима, успешно је проверен против српског народа, са тежњом награђивања исламиста лажном државом Косово на делу Републике Србије. Међутим, планови агресора у односу на Русију наишли су на одсудан отпор. Најпре, сломљен је отпор исламиста у Чеченији, а потом осујећен у Грузији (2008), Белорусији (2021), Казахстану (2022).

Неонацисти и ментори

Отпор копљу агресора посебно је био видљив у Украјини. Наиме, након Мајдана у Кијеву 2014. године, када су неонацисти свргнули легалну власт и „зајашили“ украјински народ, необуздано су кренули на све што је руско (око осам милиона Руса и око 50 одсто градова Украјине који говоре руски језик) у тој земљи. Терор неонациста (Десни центар, Бандеровци) наишао је на отпор Руса који је одолео до самоопредељења грађана Крима о присаједињењу Русији и оружаног отпора у Лугањској и Доњецкој области. Руски народ у Донбасу се самоорганизовао и уз подршку Русије успешно бранио у протеклих осам година (2014–2022). Украјинска војска је систематски гранатирала те области и убила око 14.000 цивила.

Међутим, заблудели и задојени мржњом украјински неонацисти и њихови ментори (САД и НАТО) нису били задовољни злочинима које су чинили свакодневно. Наиме, израдили су план да употребом силе изврше геноцид у Донбасу и „ослободе“ Крим. Дакле, намеравали су да изврше агресију на Русију, уверени да ће уз подршку НАТО-а поразили је. Русија је имала увид у план потенцијалног агресора и донела одлуку да се брани превентивно. Као и у случају Курске битке 1943. године када је офанзивном одбраном почела пола сата пре почетка немачког напада, крајем фебруара 2022. године отпочела је специјалну војну операцију на територији Украјине, којом је правовремено спречила напад украјинске војске на Донбас и Русију. Познато је како је окончана Курска битка, а могуће је претпоставити како ће бити окончана актуелна Курска битка. Уколико вазална украјинска власт смогне снагу да се обрачуна са неонацистима у својој земљи, та битка неће дуго трајати. Уколико, пак, тај задатак повери Русији, његово извршење ће несумњиво трајати дуже. Наравно, све то зависи од понашања истинског агресора (САД и НАТО) који има шансу да се коначно уразуми, а уколико одбије такву прилику, ризикује светским „врвним“ ратом, чији исход ће несумњиво бити катаклизмичан за читаво човечанство.

Да ли је цивилизација дотле доспела?

3. Пешић

ИЗАЗОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ БЕЗБЕДНОСТИ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Институт за стратегијска истраживања Универзитета одбране током 2020. године покренуо је научноистраживачки пројекат „Пројекција трендова од значаја за безбедност Републике Србије до 2030. године“, у оквиру чије реализације је организовао научни скуп на тему „Косово и Метохија - безбедносни изазов и/или перспектива Републике Србије“

Пише Станислав СТОЈАНОВИЋ

Косово и Метохија, које има посебно место у историјској, идентитетској и геополитичкој реалности српског народа, суочава Републику Србију са нима-ло лаким искушењима које носи њен нарушени државни територијални интегритет. Управо зато, као историјско, верско и духовно средиште српског народа и српске државе, Косово и Метохија представља питање највишег реда за Републику Србију, посебно ако се зна да је територија јужне српске покрајине десетинама година исходиште и генератор многобројних безбедносних изазова, ризика и претњи по националну и регионалну безбедност. Изражена агресивност која прати деловање приштинских привремених институција, посебно угрожавање историјског и духовног наслеђе српског народа, као и сигурности српског живља на том простору, представљају најозбиљније аспекте угрожавања националне безбедности Републике Србије.

Основна идеја одржавања научног скупа била је да се уз учешће компетентних научних радника из академске заједнице размотре кључни безбедносни изазови и могуће перспективе косовско-метохијског проблема. Скуп је окупио више од двадесет учесника са Института за међународну политику и привреду, Института за политичке студије, Института за европске студије и Института за српску културу, као и Факултета безбедности, Факултета политичких наука, Факултета за дипломатију и безбедност, Криминалистичко-полицијског универзитета и Универзитета одбране. На отварању учеснике је поздравио генерал-потпуковник доц. др Горан Радовановић, ректор Универзитета одбране, а уводно излагање одржао је проф. др Бранко Крга, генерал у пензији.

Научни скуп се састојао из три панела: „Перспективе косовско-метохијске безбедности: геополитички аспекти“, „Идентитетска трвења: узроци, упоредне анализе и могућа решења“ и „Стратегија и мека моћ у косовско-метохијској безбедносној парадигми“. Све активности су реализоване у креативној, динамичној и академској атмосфери, а дебате су вођене под руководством медијатора панела у конструктивној интеракцији са учесницима скупа.

Кључни безбедносни изазови

У својим излагањима учесници скупа су комплексност безбедности на простору

Снаге КФОР једини су гарант мира на Космету

Косова и Метохије разматрали кроз актуелна и пројектована глобална и регионална геополитичка превирања, несмањени интензитет етничког и верског екстремизма косовских Албанаца, транснационалне домете организованог криминала и потиснути потенцијал терористичког ангажмана на том простору, укључујући посебно опасна залагања на даљем обједињавању албанског етничког простора. Истовремено, што је још значајније, они су настојали да укажу на значај промене таквог стања и могућа решења безбедносне консолидације на простору Косова и Метохије. У том смислу посебно је било значајно да се разматрањем наведених аспеката безбедности косовско-метохијског простора пружи одговор на питање да ли је могуће креирање Балкана као зоне стабилности и како постићи усаглашене безбедносне интересе у условима њиховог наглашеног антагонизма. Другим речима, истраживачки фокус учесника скупа био је на разматрању решења која отварају могућност позитивних исхода на превладавању искушења по безбедност Републике Србије која са собом носи етнички заснован концепт пројекта такозваног независног Косова.

Несумњиво, научни скуп је показао да је питање безбедности Косова и Метохије врло комплексно и снажно повезано са најосетљивијим по-литичким аспектима решавања коначног статуса јужне српске покрајине. Став који је јасно исказан код учесника научног скупа јесте да треба истрајати на политици очувања Косова и Ме-

Анализа корпуса идентитетских различитости, њиховог конфликтног верског и етнонационалистичког потенцијала указује да значајна религиозност албанског становништва чини да територија јужне српске покрајине представља погодно тло за развој радикалне интерпретације ислама, која представља опасност, не само за безбедност Републике Србије већ и за цео Балкан, па и Европу

тохије у саставу Републике Србије. У прилог таквом ставу истакнути су историјски, духовни и политички разлози. Посебно је наглашен значај Резолуције 1244 Савета безбедности УН и захтев њене пуне реafirмације као најснажнијег утемељења става о Косову и Метохији као саставном делу Републике Србије. Та чињеница се не користи у довољној мери као аргумент, па чак и кад је реч о наступу државних званичника.

Научни радници изнели су више виђења о будућности Космета

Исказан је став да ће геополитички аспекти и у наредном периоду бити веома снажни и да ће знатно утицати на динамику решавања проблема Косова и Метохије. Посебно је наглашена позиција Народне Републике Кине и њено јасније позиционирање у односу на то питање. Такође, истакнут је значајан и несмањени утицај важних регионалних геополитичких актера, пре свега када је реч о Немачкој и Турској и неизмењеном континуитету њиховог деловања. Указано је на геоекономски значај Косова и Метохије, посебно на енергетске ресурсе, чије процене резерве превазилазе и најсмелије прогнозе. Та чињеница представља аргумент који има нарочит значај у подршци настојањима на очувању територије Косова и Метохије у саставу Републике Србије. Када је реч о идеји поделе Косова и Метохије, која се с времена на време актуелизује, наглашено је да то питање није могуће решаваати без сагласности великих сила и њихових интереса. Истовремено дата је уверљива аргументација да би такво решење било на штету српских интереса и због тога је опција која не би требало да у будућности буде озбиљно разматрана.

Вахабистички начин упражњавања вере

Анализа корпуса идентитетских различитости, њиховог конфликтног верског и етнонационалистичког потенцијала указује да значајна религиозност албанског становништва чини да територија јужне српске покрајине представља погодно тло за развој радикалне интерпретације ислама, која представља опасност, не само за безбедност Републике Србије већ и за цео Балкан, па и Европу. Број косметских Албанаца који су са ханефијског прешли на вахабистички начин упражњавања вере, као и број екстремизованих косметских Албанаца који су се борили на страни „Исламске државе“ и „Алнусра фронта“ потврђују такву тврдњу. Такође, анализа два најзначајнија појавна облика екстремизма на КиМ - екстремизма у име религије и екстремизма који своје окриље налази у етнонационализму - указује да су косметски Албанци схватили на примеру Босне и Херцеговине да је неконтролисана екстремизација са два различита поља тумачења опасна. Стога је теоријски етнонацио-

нализам, оличен у етносепаратистичком деловању, опстао као њихов кључни екстремистички и, до сада, делотворни наратив.

Неопходно је да Република Србија интензивније користи чињеницу да је прикривени верски екстремизам косовских Албанаца вид угрожавања инкриминисан широм западног света, што представља шансу за промену погледа на самопроглашено Косово као првенствено секуларан и грађански пројекат. У том смислу, искуства Краљевине Шпаније у својеврсној пацификацији терористичке организације ЕТА међу домицилним баскијским становништвом корисна су за неки еквивалентан покушај од Републике Србије према раскиду симпатија албанског становништва ка косовском терористичком еквиваленту ОВК.

Српско-албански односи

Када је реч о перспективама за изналажење одрживих решења за Косово и Метохију, констатовано је да је идеја редефинисања српскоалбанских односа основ трајне стабилизације Косова и Метохије. Без обзира на агресивно и национално препотентно деловање косовске албанске елите, српско-албански односи не морају нужно да буду искључиво конфликтни. Кључно обележје стратегије редефиниса-

Анализа корпуса идентитетских различитости, њиховог конфликтног верског и етнонационалистичког потенцијала указује да значајна религиозност албанског становништва чини да територија јужне српске покрајине представља погодно тло за развој радикалне интерпретације ислама, која представља опасност, не само за безбедност Републике Србије већ и за цео Балкан, па и Европу

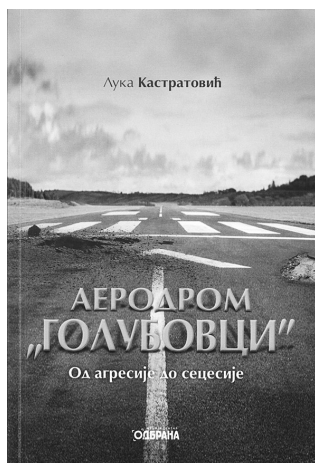
ња српско-албанских односа треба да буде њен дугорочни и компромисни карактер који треба да реafirмише право на посебан однос српског народа према Косову и Метохије, али да не оспорава неке од легитимних интереса косовских Албанаца. Носећи принципи такве стратегије морали би да буду свеобухватност, масовност, дуготрајност и офанзивност. Истовремено, креирање једног таквог документа подразумева би разраду подстратегија које би се односиле на област економије, безбедности, културе, политике и медија.

Развој стратешког документа таквог карактера такође би морао да буде заснован на принципима асиметрије, усмерене према циљевима, ресурсима и ризицима, у синергијском приступу свих субјеката националне моћи и њених инструмената. Асиметричност подразумева употребу домена и инструмената националне моћи Републике Србије у којима постоји превага и објективна доминација, са ослонцем на компоненте меке моћи. Стратегија која би на асиметричан начин омогућила офанзиван приступ решавању питања Косова и Метохије треба у себи да садржи регионални аспект, јасну идентификацију актера на свим нивоима, подстицаје на промоције сарадње, развој потенцијала цивилног друштва и политичке културе ка прихватању одрживих решења. Посебно је указано да такав стратешки приступ неизоставно подразумева развој обједињене стратегије комуникације која би била платформа за промоцију циљева и домета таквог стратешког документа. Наглашено је да је значајно стратешку комуникацију засновати на ресторативној правди, продору у медијску структуру до сада монолитног мишљења албанског и међународног аудиторијума ради приближавања и придобијања албанског становништва. Стратешка комуникација треба да буде развијена посредством медијске, јавно дипломатске, преговарачке и лобистичке подстратегије.

У том контексту посебно значајно место мора да има академска заједница својим научним доприносом на сузбијању квазинаучних закључака које промовише албанска страна. То подразумева њен знатно активнији ангажман да на основама научно утемељеног истраживачког ангажмана афирмише позицију српског народа публиковањем радова на научним интернет платформама, иностраним часописима и другим издањима на енглеском језику и другим језицима.

Наведени ставови, које су учесници научног скупа презентовали, имају неспоран допринос на објективизацији проблема који се односе на сву комплексност питања Косова и Метохије, као питања свих питања српског народа и Републике Србије. Излагање учесника у целини биће објављени у посебном броју часописа „Војно дело“ у првој половини наредне године, чиме ће вредни истраживачки напори бити стављени на увид широј академској јавности, подједнако и домаћа и страном.

Извор: *Одбрана*

Представљена књига Аеродром „Голубовци” – од агресије до сецесије

ПРИЛОГ ПИСАНОЈ ИСТОРИЈИ

Историјска дистанца дужа од две деценије пружила је могућност некадашњем команданту Аеродрома да непосредно сведочи о важним догађајима и уз помоћ анализе понуди читалачкој публици и стручној јавности ваљане чињенице и поуздане аргументе

У Свечаној сали Дома Војске Србије јавности је недавно представљена књига Аеродром „Голубовци” – од агресије до сецесије др Луке Кастратовића, генерал-мајора у пензији.

О књизи и њеном аутору су говорили ратни командант РВ и ПВО у време агресије НАТО-а на СРЈ генерал-пуковник у пензији Спасоје Смиљанић, затим рецензенти генерал-потпуковник у пензији др Радован Томановић и публициста Бранислав Оташевић и бивши начелник Управе за морал и информисање ГШ ВЈ пуковник у пензији Слободан Стојановић. У име Медија центра „Одбрана” о том издању говорила је уредница Мирјана Сандић. Тежиште књиге усмерено је на анализу и опис догађаја у Црној Гори 1999. године, као и на припрему и сам чин сецесије.

О професионалном путу аутора књиге надахнуто је говорио генерал-пуковник у пензији Спасоје Смиљанић. Он је осликао и све особине по којима се Лука Кастратовић истицао у односу на друге старешине. У најтежим тренуцима у којој се наша држава (агресија НАТО-а) Кастратовић је био командант Ваздухопловне базе и Аеродрома, да би после рата био постављен на дужност начелника Сектора за цивилну одбрану у МО.

„Генерал Лука Кастратовић био је не само судионик и сведок војно-политичке ситуације у Црној Гори од агресије до сецесије, него и њен истакнути учесник. Отуда и његово казивање за народ Црне Горе и Србије у овом веома бурном времену има велики значај, али ће изазвати и најмање двоструке реакције: многи ће са високим степеном поверења оценити веродостојност тих сазнања, но биће и оних који се неће сложити са многим чињеницама и судовима које је аутор изнео у овом делу”, рекао је између осталог др Радован Томановић, генерал-потпуковник у пензији.

Томановић је посебно подвукао да је дело лишено било какве пристрасности или селекције чињеница, него и емотивних и једностранних опсервација о догађајима у Црној Гори од 1998. до 2006. године.

На страницама овог дела наћи ћете све оно што је Лука Кастратовић забележио о себи и другима, онако како је он то видео и доживео. Сваком је, према заслуги, удеолио део своје пажње, а овај запис садржи

Учесници промоције су књигу осветлили из више углова

обиље података, чињеница и ставова од општег, друштвеног, историјског, научног и стручног значаја. Частан живот, самопрегоран рад, одговоран и државотворан приступ, блистава војничка каријера, а нада све скромност, одлике су аутора овог дела чија казивања, као сведока и активног учесника бурних дешавања за време рата и након њега, имају велики значај за народ Србије и Црне Горе”, рекао је Томановић.

Публициста Бранислав Оташевић нагласио је да је др Лука Кастратовић, одговорно пришао задатој теми са циљем да широкој читалачкој публици и научној јавности остави вредан рад, поткрепљен бројним чињеницама и неоспорним документима којима су до танчина објашњени догађаји који су предмет овог научног истраживања.

„Имајући иза себе богату официрску каријеру у овом делу Кастратовић је ставио тежиште на усмерену анализу догађаја у Црној Гори у току агресије НАТО-а. Носећи у себи патриотизам из родних Васојевића, наоружан храброшћу, чашћу, поштењем, честитошћу, ослобођен користољубља и сваке личне користи, спреман на жртвовање, у пресудним тренуцима вођа и командант, у борби за очување племенитих традиција српске и црногорске војске, војне традиције, војне професије и заклетве дате народу, држави и војсци показао је да је одбрана отаџбине највеће и свето дело човека”, казао је Оташевић.

Евоцирајући успомене на време агресије пуковник у пензији Слободан Стојановић је навео да је било више веома дели-

катних ситуација, опасних по мир и животе људи. Голубовци су били само једна локација, али се он присећа озбиљних инцидената у Никшићу, Цетињу, Беранама, Бијелом пољу, превоју Крстац између Мојковца и Колашина...

„Књиге попут ове су драгоцене ради осликавања и документовања једног времена. Историју многи пишу или покушавају да пишу онако како мисле или онако како им то неко тражи. Ревизионисти историје су на великој позорници, а истина, колико год трњем лажи спутавана, наћи ће своје место.

Будуће генерације треба да спознају шта је било. Ко је био ко и како се односио према народу, држави, непријатељу, агресору... Ове моје речи су признање генералу Кастратовићу и позив другима који размишљају да ураде нешто слично, то свакако чине, попут бројних књига које сведоче о агресији НАТО-а. То су чинили Клуб генерала и адмирала Србије, Медија центар „Одбрана” и Управа за односе са јавношћу”, нагласио је Стојановић.

Присутнима се обратио и аутор који је захвалио Медија центру „Одбрана” као издавачу и објаснио да је у књизи хронолошки бележио догађаје, утиске и промишљања о себи и својим саборцима у том периоду. Дело је, како рече, посветио припадницима јединица на аеродрому „Голубовци”, херојима који су положили живот у одбрани отаџбине, али и грађанима који су тих дана несебично подржавали и пружали помоћ браниоцима.

3. П.

Промоција издања Медија центра „Одбрана” у Кући Краља Петра Првог

СРБИЈА И ГРЧКА 1919 – 1924.

Књига говори о транзитном времену, условљеном разарањем утицајних царстава, накнадном реконструкцијом Европе, Балкана и Средњег истока, те поновним формирањем граница и сфера утицаја

У велелепном историјском здању Куће Краља Петра на Сењаку, ужој стручној јавности представљена је књига „Краљевина Срба Хрвата и Словенаца и Грчка 1919 - 1924, Од српско грчких ка југословенско грчким односима”, др Александра М. Пећинар, историчара.

Ново издање Медија центра „Одбрана”, које је својом тематиком симболично повезано са историјатом простора у коме је промоција одржана, представили су проф. др Душко Лопандић, бивши амбасадор при сталној мисији у Европској Унији и Миодраг Савић, пуковник у пензији.

Тема књиге засноване на оригиналним архивским изворима грчке провинијенције, који су по први пут представљени нашој јавности, одвија се у хронолошким оквирима међуратног периода између 1919. и 1924. године. Тај период карактеришу „дипломатске борбе за границе условљене војним фактором”.

Књига говори о транзитном времену, условљеном разарањем утицајних царстава, накнадном реконструкцијом Европе, Балкана и Средњег истока, те поновним формирањем граница и сфера утицаја.

У наведеном контексту аутор је испитао скоро истовремене процеса стварања и јачања позиције Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца наспрам свог јужног суседа Грчке, узроке малоазијске експедиције и грчког ангажмана у њој, као дела укупне британске спољнополитичке концепције у међуратном периоду, али и настанак руске емиграције и улогу бољшевичког фактора у редефинисању позиције великих сила на наведеним просторима.

Нарочита пажња посвећена је анализи спреге дипломатских процеса и компоненте војне моћи која се појављује као незаобилазан предуслов за формирање тадашње геополитичке стварности Балкана, Источног Медитерана и Блиског истока.

Након надахнутог увода, пуковник у пензији Миодраг Савић представио је говорнике публици у којој су били представници Медија центра „Одбрана”, Српске православне цркве, званице културног и јавног живота Београда и Србије.

Амбасадор Лопандић представио је књигу, а поред исцрпног увида у садржај и најзначајније процесе који су у њој анализирани, посебно је указао на значај анализе геополитичког дискурса и начина приступа теми традиционално пријатељских односа Србије и Грчке. У свом концизном излагању указао је на важност проучавања оригиналног архивског материјала који отвара могућност нових спознаја о, само наоко, добро познатим дипломатским и војним односима две земље.

Аутор књиге, др Александра М. Пе-

Промотери књиге изнели су низ занимљивих чињеница

Публика је с пажњом пропратила излагања промотера

ћинар је, говорећи о свом раду на књизи посвећеној односима Краљевине СХС и Грчке, посебно нагласила савремени контекст обрађених тема указујући на чињеницу да су Европа и Блиски исток данас, као региони који су дуго били подручја супротстављених религија, идеологија, национализма и амбиција - поново суочени са историјским изазовима. Као и да је период мирне еволуције међународних односа након хладног рата окончан, те да је веома тешко предвидети будућа сценарија и у складу са њима развој догађаја на глобалној позорници. Указала је на чињеницу да услед све већих тензија међу водећим геополитичким актерима у игри нарастајућег сукоба између Истока и Запада - Балкан поново добија на значају.

Посебно је анализирана употреба

термина „традиционално српско-грчко пријатељство”, јер су Србија и Грчка, током читаве историје својих односа биле у стању да одржавају блиске односе чак и у временима у којима су, због међународних услова, биле део широк савеза, предвођених великим супротстављеним силама.

Завршавајући своје излагање др Пећинар је навела: „Док се данас свет суочава са највећом прерасподелом сфера утицаја од времена Хладног рата, Србија и Грчка су запечатиле свој природни историјски савез, потписујући Заједничку декларацију о стратешком партнерству (11. децембра 2019. у Атини), која даје основу не само међусобним, већ и ширим интересима Балкана и Југоисточне Европе, доказујући тако да нам историја може понудити корисне аналогije.

Активности МО УВП Батајница

ОДАТА ПОШТА ПОСТРАДАЛИМА

Представници Месне организације УВП Батајница су, заједно са делегацијама МО СУБНОР-а и Удружења бораца 1999. године, 24 марта у центру тог насеља одали пошту жртвама Агресије НАТО-а и положили венце.

Секретар МО СУБНОР Батајница Славко Богуновић, иначе члан УВП поздравео је присутне, рекавши да су се грађани окупили да одају пошту и искажу поштовање према жртвама Агресије НАТО-а и позвао присутне да минутом ћутања одају пошту.

У име МО УВП Батајница де-

легација састава Драгош Бадњар, Гордана Божић и Славко Дошеновић положила је венац на споменик палим борцима са Кошара. Милева Арсић, Младен Војводић и Момир Котлаја положили су венац на споменик починулим пилотима пуковнику Миленку Павловићу и мајору Зорану Радосављевићу.

Уз делегације војних пензионера венце су положили делегације МО СУБНОР-а, Удружење ветерана 1999, МЗ Батајница, Удружење ветерана Војводине и чланови породица погинулих у агресији НАТО-а.

Р. Спасић

Из МО Ћеле Кула

ИЗБРАНО НОВО РУКОВОДСТВО

МО Ћеле Кула ГО Ниш, једна од најбројнијих у ГО (169), одржала је седницу изборне скупштине на којој је изабрано ново руководство. Скупштини су присуствовали председник ГО мр Милутин Пантелић и потпредседник Зоран Јашовић.

Досадашњи председник Иван Милошев поднео је извештај о раду МО Ћеле Кула, са освртом на отежане услове рада у време ковида19 и на правовремено информисање чланова о активностима Удружења у давању помоћи оболелима и предузимању превентивних мера, као и рада ВМЦ и Војне болнице Ниш.

Чланови су кроз дискусију имали само речи хвале досадашњем председнику Ивану Милошеву и истицали како су правовремено информисани о свему као и на великом труду у организационом смислу да МО опстане, као и признања која је МО добила од Црвеног крста за хуманитарну активност.

За новог председника МО Ћеле Кула изабран је Небојша Живковић, а за заменика Велибор Вуловић. У Месни одбор изабрани су још Иван Милошев, Миланка Младеновић и Драго Вуковић. Чланови Скупштине су једногласно предложили да Зоран Јашовић буде председник ГО Ниш, а заменик Небојша Живковић. За Надзорни одбор предложена је Драга Вуковић. И. М.

Драгош Бадњар, Гордана Божић и Славко Дошеновић

Осмомартовски концерт
Ансамбла „Станислав Бинички“

РОМАНТИЧНО ВЕЧЕ

Мали забавни оркестар, гудачки квартет и део Мешовитог хора Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“ наступили су 7. марта у Дому Војске Србије на концерту посвећеном Дану жена.

На програму концерта били су домаћи и страни евергрин хитови и класика за сва времена, а многобројну публику у Свечаној сали Дома Војске кроз програм је водио и дивним стиховима одушевио Владимир Вјештић.

Будући да је замишљен као осмомартовски поклон свим дамама, на концерту је наступио само мушки део Оркестра и Хора Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, али су их колегице, уживајући у програму, подржавале из публике.

Романтично вече је започео гудачки квартет с музиком из филма „Мирис жене“, а потом је уследила ванвременска мелодија коју је чувени

Драган Стојнић веома често певао управо уз пратњу Уметничког ансамбла „Станислав Бинички“ – „Била је тако лепа“.

Испраћени бурним аплаузима публике, ређали су се хитови попут „Странац у ноћи“, „Тајно моја“, „Један човек и једна жена“, „Something Stupid“, „Остала си увијек иста“, „Чија си“, „Pretty Woman“, „Love Me Tender“, „It's now or never“, „Погледи у таму“, „Све још мирише на њу“, „Funiculi Funicula“, „Девојко мала“ и на бис изведена мелодија „Ако те питају“.

Публика, коју су махом чиниле даме, уживала је у шароликом репертоару популарних мелодија којима је Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“, од ове године употпуњен професионалним хорским саставом, потврдио свој реноме када је у питању разноврсност репертоара, али и енергија и емоција коју публика годинама препознаје.

Програм је обухватио „за сваког по нешто“

Публика је уживала у доброј музици

Језик наш насушни

РЕЧИ ТОКОМ
ПАНДЕМИЈЕ КОВИДА

Пандемија ковида 19 изазвала је озбиљне потресе у целом свету, утицала је на ставове и понашања људи, па и на језике којима они говоре и тиме изнова потврдила тезу да се друштвене промене неминовно очитавају и у језику. Језици се прилагођавају новонасталој ситуацији најпре и највише реорганизацијом својих лексичких система, и то на више начина: тако што речи продиру у општу употребу са лексичке периферије или из терминологије, затим неретко долази до промене и проширења значења постојећих речи, или пак долази до настанка нових речи, до сада нерегистрованих у систему. Да је појава новог вируса и његово ширење утицало на промене у лексичком систему језика широм света доказује све већи број лингвистичких радова који се баве језиком у доба пандемије или научних скупова са таквом темом. Тако је у међувремену више европских језичких института сачинило онлајн речнике нових речи и израза који су се проширили у овим језицима од проглашења пандемије. Међу првима су се појавили *Нови речник корона пандемије* (нем. Neuer Wortschatz rund um die Coronaphandemie) Института за немачки језик (15.10.2020) и *Појмовник коронавируса* Института за хрватски језик и језикословље (16.10.2020).

Ни наши лексиколози нису „седали скрштених руку“. Тако су проф. др Марина Николић и др Светлана Бјеливук саставиле *Речник појмова из периода епидемије ковида*, који је настао је као засебан пројект Одсека за стандардни језик Института за српски језик САНУ. Ово је јединствен електронски речник српског језика у коме су пописане и описане речи у вези са епидемијом ковида 19, а налази се на интернет страници Института за српски језик САНУ.

У речнику, за сада, има близу две стотине појмова и превасходно припадају јавном дискурсу српског језика. Ти појмови су се јављали у новинским текстовима, радио и ТВ емисијама, на порталима и друштвеним мрежама - најчешће на Твитеру и у разговорном језику, одакле су и прикупљани. Извори нису смели бити старији од почетка 2020. године, када је званично у Србији за-

бележен први случај особе заражене коронавирусом SARS-CoV-2 (почетак марта 2020).

Најчешће коришћени појмови су били:

корона - скраћени назив за новооткривени вирус из групе коронавируса чији је званични назив SARS-CoV-2;

вирус - микроорганизам који изазива разне болести, невидљив на обичном микроскопу, састављен од нуклеинске киселине (ДНК или РНК) у протеинском оклопу;

вирулентност - способност заразних микроорганизма да изазову болест, заразност;

вируленија - способност заразних микроорганизма да изазову болест, заразност, *вирулентност*;

имунитет крда - стање, стадијум када се имунитет на одређену болест развио код довољно људи тако да се она престане ширити;

колективни имунитет - стање, стадијум када се имунитет на одређену болест развио код довољно људи тако да се она престане ширити;

зараза - болесно стање које настаје продором штетних ствари, организама, вируса или бактерија;

инфекција - продирање и размножавање заразних клица које изазивају обољење појединачних органа или целог организма;

епидемија: 1. заразна болест која се веома брзо шири и захвата велики број становника у некој области, пошаст 2. брзо ширење неке појаве или догађаја;

карантин: 1. заштитна мера за спречавање ширења заразних болести, која обухвата привремену изолацију и задржавање болесних особа и животиња из крајева захваћених заразном болешћу 2. установа на граници у којој се држе изолована лица, животиње или роба која би могла пренети заразу;

карантинка: 1. (подругљиво) особа женског пола у карантину узрокованом епидемијом, 2. (подругљиво) - фризура настала у кућним условима, резултат шишања од стране неког од укућана или самосталног шишања;

карантинац - (подругљиво) мушка особа у карантину узрокованом епидемијом;

ковидаш - (подругљиво) особа која болује од ковида;

коронача - (шаторвачки) коронавирус;

коронзиван - (неформално) који има позитиван резултат теста на корона вирус; *ковидпозитиван*;

корона закон - правни пропис који се доноси да био се могле увести додатне мере како би се спречило ширење заразе изазване коронавирусом и олакшало сузбијање болести ковид 19;

корона правила - правила којих се треба придржавати током епидемије коронавируса;

корона профитер - особа која покушава да стекне корист током кризе проузроковане коронавирусом;

инфодемиа - превелика количина, углавном информација на интернету које се тичу неког проблема, чије је решење отежано;

ковидиот - (погрдно) 1. особа која игнорише упозорења, смернице и правила о јавној безбедности у вези са ковидом 19 2. особа која непотребно гомила намирнице или заштитну опрему; *корона идиот*;

лажне вести (енгл. fake news) - нетачне, непоуздане информације у средствима јавног информисања;

фејкњуз - вести које садрже и/или преносе лажне информације;

вирулог - научник, стручњак који проучава вирус и болести које они изазивају, *вирусолог*;

вирулогиња - женска особа, вирулог; *вирулошкиња, вирусолошкиња*;

вирулошкиња - женска особа вирулог; *вирулогиња, вирусолошкиња*;

вирусолошки - који се односи на вирусологију и вирусологе;

вирусолошкиња - научница која проучава вирус; *вирулогиња, вирусолошкиња*;

епидемиолошки - који се односи на епидемиологију, и **епидемиолошкиња** - женска особа, епидемиолог.

Број речи у речнику није коначан, рад на њиховом прикупљању и описивању не завршава се у овом тренутку. Сведочанство о пандемији биће допуњено у наредном периоду, посебно речима које се тичу вакцинације, њених поборника и противника. Намена речника јесте превазилажење неразумевања до кога долази код грађана приликом примања информација и обавештења у вези са вирусом и пандемијом. Осим познатих лексиколога и лексикографа др Марине Спасојевић и др Ђорђа Оташевића, рецензентском тиму прикључен је и др Иван Станковић, кардиолог. Тако је остварена успешна сарадња струка из области језика и из области медицине.

Здравко Зељковић

Интендант на окупу

СЕЋАЊЕ НА ДАНЕ СЛАВЕ

Сије сваке године традиционално се окупљају на дан почетка агресије НАТО-а на Србију (СРЈ). Овога 24. марта у ресторану Дома ваздухопловства окупиле се педесетак подофицира и официра те службе.

Присутнима се обратио један од бивших начелника Интендантске управе пуковник у пензији Миле Богдановић. Он је подсетио да су припадници интендантске службе у време рата имали многобројне задатке које су с успехом обавили, тако да је у Генералштабу Војске Србије проглашена за најуспешнију. Било је то време прегалаштва, али и славе, закључио је Богдановић.

3. П.

Срби су поново пронашли своју душу - узвикнуо је сер Винстон Черчил 27. марта негде око поднева, када му је Роналд Кемпбел, посланик из Београда, јавио да је пуч дефинитивно успео. Војни удар у Југославији није разгалио само осећања британског премијера - примљен је са усхићењем код свих који су били или се спремали за рат против Хитлеровог новог поретка. Грчки „Акрополис“ је писао да „оно што се догодило у Југославији представља један од најсјајнијих догађаја у новој историји, у ствари, у читавој историји...“ Текст сличне садржине на насловној страни је објавио „Њујорк хералд трибјун“. У окупираној Француској су забележене пројугословенске демонстрације. У једном илегалном летку који се појавио на окупираној територији, уз слику младог краља Петра Другог, пише да су се дигли мученици да одбране част домовине, слободу. „Дете се успротивило, у лице свемоћном Хитлеру и Европа је спасена, а са њом и њена цивилизација, слобода и Француска. Србија враћа маестрално свој дуг Француској 1914-1918.“

У марту 1941. Југославија је била опкољена. Немачке трупе биле су у Румунији и Бугарској, а већ су биле на путу да уђу и у Грчку. Француска је била пала. Западни савезници су отворено тражили отварање фронта на Балкану. Амбасадор Кемпбел је ту Черчилову поруку пренео кнезу непосредно после Божића 1941. године. Помоћ у оружју није спомињао. Нудио је евентуално један корпус британске војске. Али је зато био издашан у сугестијама. Предлагао је да се Словенија и Хрватска препусте силама Осовине. То је по свему судећи била синхронизована идеја Лондона и Вашингтона. И Рузвелт је убеђивао југословенског амбасадора Константина Џотића да је боље за Србију да се реши трвења са Хрватима и постане јединствена држава. Средином јануара 1941. шаље за Београд свог личног изасланика пуковника Вилијема Џозефа Донована са задатком да процени какво је расположење у земљи за пружање отпора Немцима. Све то је само убеђивало кнеза Павла да би напуштање политике неутралности довело до уништења не само државе, већ целокупног српског народа.

Берлин поручује: строга неутралност није одржива. Новоформирана тајна обавештајна служба Војске Краљевине Југославије долази до фотокопије документа о плану напада и распаравању земље управо онако како ће и бити раскомадана после Априлског рата. Југославија је већ била стављена на „електричну столицу“ и као десета жртва Хитлерове агресије, очекивала је извршење смртне казне, па било погнуте или уздигнуте главе и пркосно, казна ће бити извршена. Из Москве стижу непогрешиве информације нашег амбасадора Милана Гавриловића: напад Немачке на совјетску Русију, најкасније у јуну. Дакле, треба још мало одговорачити и Југославија ће бити сачувана.

Маневарски простор за доследно држање принципа неутралности бивао је све мањи. Павле је покушао да поднесе оставку, у двору је настао хаос, саветници га убеђују да одустане јер „није време за оставке, него за тешке одлуке“. Схвата да нема коме да остави државу. Сваки дан те 1941. године постаје право дипломатско бојиште. Београд тактизира, али ближи се

„Боље рат него пакт, боље гроб него роб“, одјекивало је београдским улицама

Како је пуч у Југославији 27. марта 1941. примљен са усхићењем у Европи

ПРЕВРАТ НАРОДА ЗА ОДБРАНУ ЧАСТИ, СЛОБОДЕ И ДОМОВИНЕ

Улога у војном удару британских, совјетских и америчких служби

тренутак у којем ће коначно морати да бира. Обруч фашизма стеже се све више. И, коначно, из Берлина стиже захтев: или са Немачком, или против ње.

Вођа Рајха позвао је Драгишу Цветковића и Александра Цинцар Марковића у Салцбург, 14. фебруара. После анализе ситуације у Европи, захтевао је да Југославија одмах уђе у Тројни пакт. Представници Владе нису прихватили, јер је то захтевало политичку и војну сарадњу. Али, Хитлер одједном све збуњује: не тражи војну сарадњу. Не тражи пролаз за трупе, не тражи ништа због чега би Југославија угрозила неутрални статус. „Силе Осовине гарантују територијални и политички интегритет и неће учинити ништа што би угрозило Југославију и њен национални понос.“

**ЧЕРЧИЛ предлагао да се
Словенија и Хрватска
дају Немцима**

**СВАКИ дан те '41. године
постаје право дипломатско
бојиште**

До коначног расплета ситуације „очи у очи“ долази 1. марта 1941. када је кнез Павле био принуђен да лично посети фирера у његовом омиљеном летовалишту Берхтесгардену. Том приликом у крајње неугодном разговору за кнеза било му је речено да ће након избацивања британских снага из Грчке, Немачка на лето напасти СССР и уништити бољшеvizам. Двадесет пет дана касније, 25. марта, Рибентроп и Цветковић у хотелу „Белведере“ у Бечу потписују документ о приступу краљевине Тројном пакту. То се у том тренутку може сматрати максималним дипломатским успехом југословенске дипломатије у вртлогу Другог светског рата. Четрдесет и осам сати доцније на београдским улицама осванула је парола „Боље гроб, него роб“.

Данас постоји довољно докумената који упућују да су британске, совјетске па и америчке тајне службе имале своје прсте у мартовским догађајима и да је припрема преврата био први историјски корак у каснијем савезу западних сила и СССР. И ту заправо лежи корен њиховог савезништва у победи над Хитлеровом армјом.

У лето 1940. године из Букурешта у Београд стиже Томас Мастерсон, искусни стручњак за „нецентрално ратовање“.

Усхићење: Демонстранти
у Кнез Михајловој улици

Маневрисања: Драгиша Цветковић и
кнез Павле Карађорђевић

Расплет: Кнез Павле и Хитлер

Мастерсон је у јуну 1940. основао једну потпуно независну новинарску агенцију која је била позната као „Британова“. Ставио је под контролу готово све новине и радио. Из Београда је подгревана антинемачка и превратничка атмосфера и ширило се добро расположење према Британији и њеним савезницима. Депеша коју је дан после изведеног пуча Хју Далтон послао идејном творцу „српског спасавања душе“ Винстону Черчилу, на најбољи начин објашњава улогу Британаца у мартовским догађајима 1941. „Јануара ове године одлучио сам да пошаљем мајора Џона Тејлора на Балкан који га веома добро познаје. Од свих његових акција најважнија је да је наставио добро уходани рад у Југославији на подстицању југословенских опозиционих странака да на Владу врше притисак у корист наше земље. Од када сам преузео SOE (Special Operations Executive) у Југославији потрошили смо најмање 100.000 фунти стерлинга... Мислим да смо добили добру противвредност за уложени новац! Захваљујући овом новцу наши агенти су били у могућности да одржавају

пријатељске везе са главним Југословенима расположеним против сила Осовине, а наше агенције за тајну пропаганда непрестано су подстицале народну жељу да пружи отпор.“

Поред Британаца и Стаљин је имао своју улогу у мартовским догађајима и обарању кнеза Павла. Присуство Мустафе Голубића, и његове активности од фебруара до јуна када је ухапшен, још није истражено. За Драгишу Васића се зна да је сарађивао са службама у амбасади Виктора Андрејевића Плотикина, првог и јединог совјетског дипломатског представника у Краљевини Југославији. Посебно је Мало података о Божину Симићу да би се расветлила његова улога. Зна се да га је кнез Павле послао 1940. у Москву да би посредовао у успостављању дипломатских односа са СССР.

Министар Двора Милан Антић забележио је понешто о Симићу.

„Учио је совјетског посланика Плотикина да игра ‘санса’, не ради саме игре, већ ради конспирације. Приликом игре, мешањем карата, дељењем, може да се

РАЗГОВОРИ ДОНОВАНА И ТИТА

Пуковник Вилијам Донован, један је од најзначајнијих америчких ратних обавештајаца, лични изасланик председника Рузвелта, у Југославију је стигао 21. јануара 1941. Био је незадовољан разговорима са кнезом Павлом и председником владе Цветковићем. Срео се са генералом Симићем и пренео му став своје владе: „Америка, истина, није у рату, али она свим средствима помаже Енглеску и никада неће пристати на немачку превласт у Европи и по цену рата. Симић је том приликом Донована обавестио о припремама државног удара (...) Изасланик је задовољан обећао пуну моралну и материјалну помоћ.“ Он у Београду ништа није препуштао случају. Ступа у контакт са представницима Комунистичке партије. Вилијам Стивенсон у књизи *A Man called Intrepid* (Нутрашњи човек), која је објављена 1976, описао је сусрет Донована са Јосипом Брозом. Тема разговора је била онемогућавање приступања Југославије нацистичком Тројном пакту. Броз је тада имао и фалсификовани пасош на име Спиридон Мекаса, канадског држављана грчког порекла.

потури шта се хоће и сазна шта се хоће... Симић је био искрен пријатељ Совјета.“

Антић је записао и да је Симић 26. марта стигао из Москве и да је затражио аудијенцију код кнеза Павла. Није био примљен. „Симић је био у дослуху са генералом Симићем“, сведочи Антић. „Посетио га је и обавестио о совјетском расположењу да закључе споразум са Југославијом. Можда је то утицало на генерала Симића да те ноћи, између 26. и 27. марта, изврши државни удар.“

Одмах после пуча, Симић је отпутовао у Москву и заједно са амбасадором Миланом Гавриловићем и војним аташеом Жарком Поповићем присуствовао потписивању пакта о пријатељству са Совјетским Савезом 6. априла 1941. највероватније у часу када су немачки авиони већ полетели на Београд.

Иван Миладиновић
Извор: *Новости*

Др Нинослава
Михајловић

Проблеми са изгледом

КАД СЕ ОБРАЗ ИСКРИВИ

Пацијенти се обично прво жале на неодређен бол око ува, а ујутро запажају да се једна половина лица не може вољно померати. Белову парализу не изазива промаја већ оштећење једног можданог нерва.

Први јутарњи сусрет са својим искривљеним ликом у огледалу и болним осећајем у лицу може бити велики шок за особу која је доживела такозвану парезу мишића фацијалиса, која се испољава као одузетост једне стране лица и немогућност да се помере мишићи образа.

Др Нинослава Михајловић, специјалиста неуролог, објашњава да је кривац за такво стање фацијални нерв, који инервише мишиће једне стране лица. Кад он „искочи из строја“, оне-

ка живца у коштаном каналу и то зауставља нервне импулсе. Пацијенти се обично прво жале на неодређен бол око ува, а углавном ујутро запажају да се једна половина лица не може вољно померати - објашњава наша саговорница и руши једну од омиљених предрасуда код нас да је за ово стање крива промаја.

Могући узроци ове одузетости су и преломи лобање и хронична обољења ува (холестеатом), а ређе обољења нервног система (кранијална поли-

месеци. Она обухвата само једну половину лица.

Занимљиво је да се ово стање може јавити у сваком животном добу. Код деце се болест најчешће јавља као последица акутног и тешког запаљења уха, као и код крпељске болести - борелиозе.

Белова парализа погађа углавном млађе особе, између 25. и 35. године, као и старије после 60. године што указује на могућност да имунитет игра одређену улогу. Старије особе могу

оболети од херпес зостера, вирусног обољења сличног овчијим богињама, када долази до отока живца у костном каналу. У том случају ток болести је тежак, одузетост често не пролази потпуно, наводи наша саговорница.

Обавезно питање пацијената после првог сусрета с овим стањем јесте да ли ће последице бити трајне.

- Уколико болест има дужи ток, значи преко шест недеља, може доћи до скраћења малих мишића лица. Регенерисана влакна касније долазе до мишића, али овај није више у стању да прецизно извршава покрете, па половина лица може постати мање покретна. Може доћи и до губитка способности прецизног вољног померања, па код затварања капака реагује и горња усна, а код „звиздања“ се делимично затвара капак. Терапија ових последица захтева стрпљиво вежбање пред огледалом и посебну биофидбек терапију - каже др Михајловић.

Да би се дијагностиковала ова болест потребни су преглед ува и неуролошки преглед, како би се искључиле друге болести.

- Белова парализа лечи се високим или веома високим дозама надбубрежног хормона, кортизона, који се пацијенту даје од 14 дана до 21 дан, у зависности од тока болести. Тиме се смањује ОТОК у костном каналу и истовремено се стишава имунолошки процес у организму који је до тог отока довео. Терапија кортикостероидима најчешће се примењује, али узрок оштећења фацијалног нерва одређује и врсту терапије. За све остале терапије не постоје научни и статистички докази да су делотворне. Некада често извођена операција декомпресије

Илустрација Clevendlinic

могућени су мишићни покрети који исказују свесне и несвесне изразе лица.

Белова парализа

Даље, наша саговорница каже, како тај нерв има необично компликован ток: вијуга из унутрашњости лобање кроз слепоочну кост у уском каналу и излази у заушну пљувачну жлезду, гранајући се у своје завршне гране за чело, капке, образе, усне и врат. Број мишића који губе функцију зависиће од места на којем је живац оштећен. Уколико је захваћено главно стабло живца, трпеће сви мишићи лица, а уколико су оштећене само поједине гране, губитак покретљивости биће делимичан. Код обољења мозга (крварење, тромбоза) јаче су погођени мишићи око уста, него, рецимо, они у пределу ока.

- Посебан облик овог стања је Белова парализа, чији узрок се често не може објаснити. Јавља се вероватно као последица имуног одговора на вирусну инфекцију, када долази до ото-

неуропатија, мултипла склероза).

Симптоми су обично следећи: захваћена половина лица је опуштена, чело се не може набрати, горњи капак се не спушта преко очне јабучице, доњи капак је изврнут ка споља, сузе цуре низ лице јер не досежу до сузног канала у капку, образ вис, као и угао усана. Пљувачка не може да се задржи у устима, при јелу се у образу нагомилава храна. Не осећа се укус на предњој трећини језика, јаки звуци

Блага масажа може да помогне и треба мишиће задужене за мимику образа масирати, слично као у козметичкој масажи, покретима одозго нагоре. Обично се препоручује да то сам пацијент ради код куће пред огледалом

у костном каналу данас је напуштена на основу нових сазнања која нам је омогућила модерна дијагностика. Опоравак траје око четири недеље у лаким, а дуже од шест недеља у средње тешким, а преко шест месеци у тешким случајевима – каже наша саговорница.

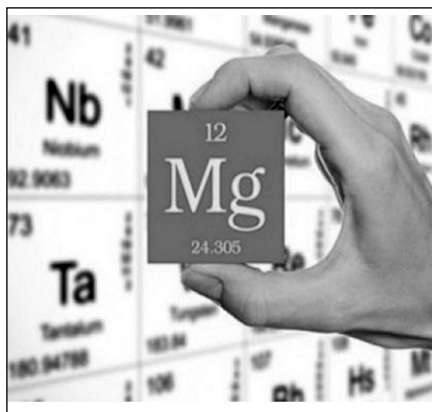
Масажа и топли облог

Додаје да се у ретким случајевима болест може вратити, а могуће је да буду наизменично захваћене обе стране лица.

У овој области многи прибегавају народној или алтернативној медицини, различитим масажама. Колико је то делотворно?

- Блага масажа може да помогне и треба мишиће задужене за мимику образа масирати, жене за мимику образа масирати, слично као у козметичкој масажи, покретима одоздо нагоре. Обично се препоручује да то сам пацијент ради код куће пред огледалом. Фитотерапија и облози од паприке делују исто као и благи топли облози, доводе до побољшања циркулације у пределу одузетих мишића, па неким пацијентима то помаже - одговара др Михајловић, али каже како је заокрет ка овим терапијама избор сваког пацијента: неке ће помоћи благе топле облоге, то може да буде платнена врећица с угрејаном сољу, што су наше баке обично чиниле, или угрејан цреп, умотан у пешкир, термофор или облози од паприке.

О. П.
Извор: *Магазин*

Недостатак магнезијума у организму

ОД ДЕПРЕСИЈА ДО ИНФЕКЦИЈА

Магнезијум је директно одговоран и за састав беланчевина, масти, угљеника, који омогућавају гипокост костију, и помаже усвајање калцијума.

Иако је толико значајан за организам, магнезијум је најрањивији микроелемент. Лако је разграђив. Уз све то, регистровано је да у последњих 100 година храном уносимо све мање и мање количине магнезијума. Нека-

да је само један дневни оброк садржао потребне количине, а данас га има само у траговима. У другом плану су, и неправилна исхрана (дневну у прошку унесемо 175 мг, а потребе су од 300-350 мг), брза храна, утицај стреса, интензивнији начин живота.

Бели хлеб и глазирани пиринач које користимо свакодневно „пате“ од недостатка магнезијума, па ако се на све дода и отофосфорна киселина, један од битних састојака свих кола напитака, пушење и алкохол – за магнезијум нема живота.

Симптоми недостатка магнезијума: склоност честим депресијама; раздражљивост; узнемиреност; промене расположења; буђење у току ноћи уз грчеве у листовима, тикови; осећај сувоће грла; склоност ниском крвном притиску уз појачан пулс; зебње и страхови; ниска толеранција према вирусним и бактеријским инфекцијама...

Ако сте у периоду октобар-април, значи да је наступио магнезијумов слом, време када ниво магнезијума код већине нагло пада, и то на критичну границу.

Они који узимају препарате са додатком магнезијума углавном их лако подносе, јер биоорганске соли магнезијума не драже желудац, а због најчешће комбинације са витамином Б6 продире у сваку ћелију и тамо остане. Има и способност да преведе Б6 из неактивне у активну форму, и зато успева да га одржи у правој равнотежи.

Извор: *Ловесенса.рс*

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Београд, Сазонова 18а
Тел: 011/2435-924

Нови Београд, Булевар Црвене армије 11в
Тел: 011/77-09-099

Нови Сад, Булевар Ослобођења 111
Тел: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Дизајн насловне
стране:
Милен Чуљић

Година XIX. Број 206. МАРТ, 2022.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

Лист излази месечно.

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарад-
њи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београ-
да, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ
„Иванијум“), тел. 011/2644384 и
064/1735395; Клијенте прима: утор-
ком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера оба-
вљаће следеће правне послове: да-
ваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз
накнаду по важећој адвокатској тари-
фи умањеној за 30 одсто (адвокат
Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахра-
не преко Удружења војних пензионера
Србије требало би да знате да услуге мо-
гу користити чланови УВПС, чланови њи-
хових породица, као и сви остали војни
осигураници.

Преко Удружења могу се добити комп-
летне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина
за сахрану или кремацију,
 - упис у матичну књигу умрлих,
 - спроводница за пренос покојника,
 - штампање посмртних плаката,
 - продаја погребне опреме,
 - превоз покојника,
 - организација војних почаста,
 - помоћ око сређивања докумената
пре и после сахране ради регулисања
права чланова породице после смрти
војног осигураника,
 - Умањење укупних трошкова за
висину рефундације
 - бесплатан долазак у стан породице
преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се до-
бити у месним и општинским организа-
цијама УВПС, или директно на тел.
064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону
заказивање почасне јединице ради
одавања почаста преминулим
старешинама може се обавити
путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Збој скује хране увек је
добро имати „ћушера
на љави“*

*Кад пензионер крене на
ћијацу,
задња руја је на
свирали.*

*Пензија је за мене
и даље велики ребус.*

*Тржиште јесте сишо
робе,
али пензионери нису
сиши.*

*Бенседин узимам
пре и после ћијаце.
Душан Старчевић*

TANJA dent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х